

9 69 7513
5-11/11/1944
OKUMA
KİTABI

002
KLS
ST2A
1509

3 ÜNCÜ SINIF

2007

OKUMA KİTABI

3ÜNCÜ SINIF

009

ΚΑΣ

ΣΥΣΑ

1509

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1. GÜN AYDIN ÇOCUKLAR

Sizi tekrar gördüğüm için ne kadar seviniyorum. Bu yıl sizinle daha iyi arkadaş olacağız; beni daha çok seveceksiniz. Gözleriniz daha anlayışlı görünüyor, siz daha uslu, daha bilgili olmuşsunuz. Bir çok şeyler öğrenmişsiniz. Tatiliniz de güzel geçmiş. Böyle büyüdüğünüzü, gurbüzleştiğinizi ve canlılaştığınızı gördükçe, sizi büyütme ve yetiştirme için ben de bir yardımcı olduğumu düşünerek seviniyorum.

Size bu yıl, bakınız, ne iyi şeyler getirdim. Tatlı öyküler, güzel masallar anlatacağım. Size öz dilinizi ben öğreteceğim için ne kadar kıvanç duyuyorum.

rum. Küçük kitap dolabınızda bana bir yer veriniz ve beni iyi saklayınız. Büyüdüğünüz, değerli, büyük bir insan olduğunuz zaman bu eski arkadaşınız, size birlikte geçirdiğiniz tatlı günlerinizi hatırlatacaktır. Beni seviniz; bu yıl da bildiği gibi neşe ile çalışınız, gelecek yıl ben de sizinle beraber büyüyecek sizin için hazırlayacağım çok yeni bilgilerle karşınıza çıkacağım. Haydi yavrularım göreyim sizi!...

2. DOĞAN TÂTİLİ

NASIL GEÇİRDİ

Okulun ilk açıldığı gündü. Birinci dersten sonra üç arkadaş bahçede buluştular: Doğan, Kaya, bir de Turgut.

Doğan dedi ki:

— Arkadaşlar, size tatili nasıl geçirdiğimi anlatabayım mı?

Kaya:

— Ben de onu anlatmak istiyordum. Sen önce başladığın için, sıra senin olsun, dedi.

Doğan anlatmağa başladı:

— Babam yaz için deniz kıyısında yeni bir ev tutmuştu. Okul tatil edilince oraya taşındık. Evin bahçesi denize kadar uzanıyordu.

Sıcaklar basınca bütüm komşular denize girmeğe başladılar. Ben yüzmek bilmiyordum. Denize girmeğe öyle imreniyordum ki ...

Bir akşam, Babam elindeki paketi bana verdi. Açtım, içinde bir deniz dcnu çıktı. Öyle sevindim ki, bilseniz ... Demek babam denize girmeme izin veriyordu.

— Teşekkür ederim babacığım, dedim.

Ertesi gün hava çok sıcaktı. Hemen donumu giydim; ağabeyime yalvardım:

Kuzum ağabey, beni denize sokarmısın?

Ağabeyim, beni elimden tuttu. Beraberce denizde yürümeğe başladık. Bilmem, siz hiç denize girdiniz mi? Ayaklarınızdan gövdenize doğru nasıl bir soğukluğun çıkıp sizi kucağına aldığınyı duydunuz mu?

Ağabeyime:

— Yavaş! diyeceğim, bir türlü söyliyemiyorum; nefesim tutuluyor, dişlerim biribirine çarpıyor, ayaklarım biribirine dolanıyor. Utandım ama bağırmaktan kendimi alamadım.

— Korkma doğan, şimdi alışırısın, dedi...

Su, boğazıma doğru çıktıkça soğuğa biraz alıştım. Bakmaktan korkmakla beraber hiç sudan çıkmak istemiyordum.

Ağabeyim yanıma daha çok sokuldu.

— İlk giriş için bu kadarı elverir. Yalnız başını suyum içine bir daldır, dedi.

Ben ağabeyimin dediğini yapayım mı, yapmayayım mı? Derken, bir ağırlık umuzlarıma yapıştı. Beni dibe itti. Boğuluyordum sandım. Meğer ağabeyim beni daldırmış umuzlarıma yapışan onun elleri imiş.

O beni kumların üstüne çıkarıp ta havluya sararken ağzımdan ikide birde tuzlu sular geliyordu. Kumların üstüne serildim, şöyle bir dinleniyordum. Kızgın güneş yüzümü de, havlunum dışına çıkan dizlerimi de yakmış, biraz kızartmıştı. Bu sıcaklığı gidermek için yeniden suya dalmak istiyordum. Küçük kumlar ayağıma bata bata denize kadar yürüdüm. Kum da öyle sıcaktı ki... Denize girdiğimi gören ağabeyim koşarak geldi:

— Aferim Doğan, demek ki denizin tadı damarında kalmış, şimdi eskisi kadar üşümezsin. Gel ellerime yat da azıcık yüzer gibi hareketler yap, dedi.

Ben de ne olursa olsun herkes gibi yüzmeğe can atıyordum. Artık bizim köpek bile yüzdükten sonra...

— Pek iyi ağabey!

Ellerimin üstüne yattım. Çabaladım, yoruldum. Tekrar dışarı çıktım. Birkaç gün sonra, suyun yüzünde kırıtı kırıtı giden karpuz kabuğu ile yarışa çıkabiliyordum.

Doğanın sözleri daha uzayacaktı. İnce sesli düdüklü çocukları sınıfa çıkarıyordu. Onlar da konuşmayı bıraktılar sınıfa çıktılar.

3. ΟCUL ΑÇILDI

Güneş doğdu, güneş doğdu;
Tarlaları nura boğdu.

Uyan çocuk, uyan çocuk,
Çekeceksin elbet zorluk.

Kaç aydır hep evde kaldın,
Sazdan düdüκ yapıp çaldın.

Ağaçların gölgeleri,
Yamaçların dereleri,

Hem gönlünü eğlendirdi;
Hem başını dinlendirdi.

Fakat artık nerde o yaz?
Rüzgârlarla sallanan saz,

Beyaz yelken, ince sandal,
Mavi deniz yanık kaval,

Dertli çoban sakin sürü?
Yaydı artık derse yürü!

4. İKİ ÇOCUK

Orhan iyi ve terbiyeli bir çocuk olsaydı kömürçünün oğlu Cengize çirkin sözler söylemezdi. Orhan zengin çocuğu olduğu için pek kibirlidir. Babası iyi bir adamdır. Kara saçlı ve ağır başlı bir baydır. Hemen her gün oğlu ile beraber okula kadar gelir.

Dün sabah Orhan ile küçük Cengiz bozuşmuşlar. Orhan Cengize:

«Dilenci çocuğu» demiş. Onun babası dilenci değil, namuslu bir kömürçüdür.

Bu söz üzerine Cengiz kulaklarına kadar kızarmış, ağlıyacak bir hale gelmiştir.

Evine gidince bu hali babasına anlatmış, o da ertesi gün okula giderek şikâyet etmişti.

Bu adamın şikâyeti pek haklı idi. O sırada Orhan da babası ile beraber gelmiş avluda bulunuyordu. Babası odada kendi için konuşulduğunu ve adının söylendiğini işitti. Merakla odaya girdi. Direktör onu görünce «Hah, işte kendisi de geldi!» dedi.

Sonra Orhanın babasına: «Çocuğunuz bu bayın oğluna dilenci çocuğu demiş, bu söz çocuğun pek gücüne gitmiş», dedi.

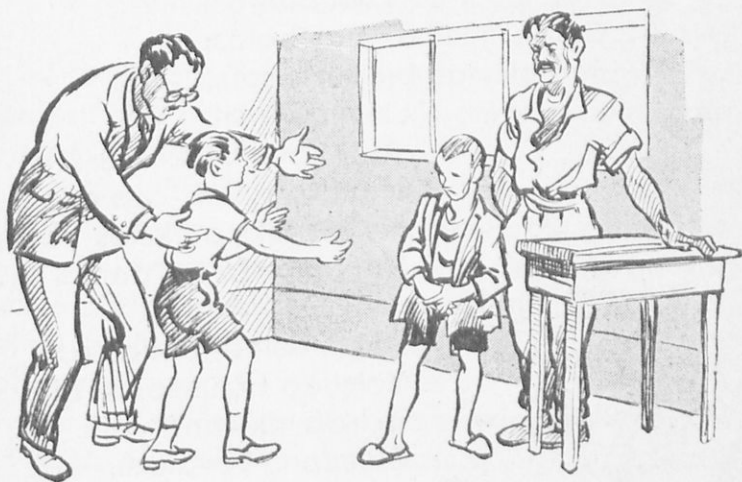
Orhanın babası kaşlarını çattı biraz da kızardı. Oğluna öyle mi? dedi. Çocuk hiç sesini çıkarmadan önüne bakı. Bunun üzerine onu kolundan tutup şiddetle sarsarak Cengize doğru itti.

—Kusurunun affını rica et, dedi.

Kömürcü araya girerek mani olmak istedi, fakat beriki çocuğuna dik dik bakarak tekrar etti:

—Haydi diyorum, bu sözleri tekrar et: «Cengiz, benim babam senin babanın elini sıkmakla kıvandığı halde, ben nasılsa pek kabacasına bir söz söyledim. Beni affet!» İşte böyle söyleyeceksin.

Kömürcü bir kere daha araya girerek bunu

önlemek istedi; fakat başaramadı. Çocuk gözleri yerde olduğu halde babasının söylediği sözleri yavaşça tekrar etti.

Bunun üzerine babası elini kömürcüye uzatıp sıktı. Sonra Directöre dönerek «İzin verirseniz bunlar sınıfta yanyana otursunlar», dedi. Hakikaten ondan sonra Orhan Cengizin yanında oturdu.

Bu hal sınıf çocukları için o yılın en güzel bir dersi oldu.

5. İ N C İ

Vaktiyle bir fakir yolcu,
Göğsü açık yalın ayak,
Kızgın çölde dolaşarak
Pek açılmış, yorulmuştu.

Çok değil gamdan boğulsa
Her taraf bir kum deryası.
Çölde gezmek baş belâsı
Şu belâdan bir kurtulsa....

Aldı zavallıyı korku
Heybe, koltuk, cep aradı,
Ne bir lokma ekmek vardı,
Ne yollarda bir damla su...

Akşam oldu çöl karardı.
Yolcuda bütün takat bitti.
Açlık artık cana yetti.
Ölüm onu kovaladı.

Bir kenara otururken
Ufacık bir heybe buldu,
Sevincinden gözü döndü.
Talaş ile açtı hemen.

Çıktı halis inci dolu
Bir küçücük ipek kese
Adam gelmiş son nefese...
İnci karın doyurur mu?

Çöllər bütün inci dolsa
 O yolcuya ne kâr eder
 Ne olurdu şu inciler
 Birer lokma ekmek olsa.

6. İRAKLİS

(Eski Yunan kahramanlık hikâyelerinden:)

Çocuklar, size bu derste eski Yunan kahramanlarından İraklisin güzel ve çok meraklı bir macerasını anlatacağım:

İraklis, daha anasından doğduğu zaman hiç bir şeyden korkmaz, çok cesaretli bir çocuk olduğunu göstermişti. İraklise bakan bir dadısı vardı. Bu kadın onun terbiyesile uğraştığı için İraklisi hiç yalnız bırakmazdı. Daima onunla oturur, onunla yatıp kalkardı.

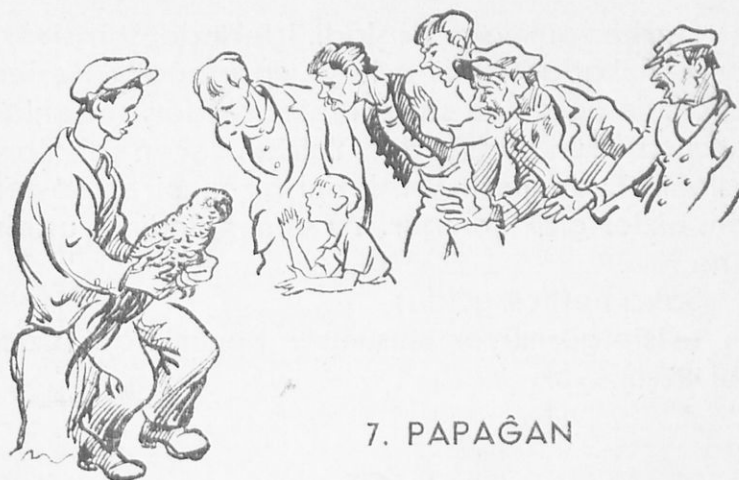
Bir akşam İraklis ile dadısı yemeklerini yemişler biraz oturduktan sonra yatmışlardı. İraklis daha çok küçük olduğu için salıncakta yatıyordu. Henüz uyumuşlardı ki yattıkları odanın içinde bir takım gürültüler işidilmeğe başladı. Bu gürültüyü çıkaran iki büyük yılanı. Bu kocaman ve korkunç ezderhalar odanın içine girmişler, acı acı ısıklarla etrafı çınlatıyorlardı. Bu sırada ısıklık seslerinden uyanan dadı lâmbayı yakmış ve yılanların salıncağında yatan İraklise doğru gittiklerini görmüştü. Korkusundan ne yapacağını şaşırarak dadı bağırmağa başlamış ve «can kurtaran yok mu?» feryadile

odadan dışarı fırlamıştı. Bu anda tatlı uykusundan uyanan İraklis de iki büyük yılanın kendisine doğru ilerlediklerini görmüştü. Bu korkunç mahluklar mutlak surette İraklisi öldürmeğe geliyorlardı. Fakat İraklis soğuk kanlılığını kaybetmiyerek hemen yılanların boğazlarına sarılmış ve çok zorluklu bir boğuşmadan sonra ikisini de öldürmüştü. Bu suretle İraklis cesareti sayesinde kendi hayatını muhakkak bir ölümden kurtarmıştı.

Bu aralık oğlunu kurtarmağa koşan babası silâhile oda kapısından içeri girmiş ve oğlunun sağ olarak salıncağında oturduğunu, iki yıla-

nın da yerde ölü olarak yattığını görünce bütün bütüne şaşırmıştı. O zamam babası derhal oğlunu kucaklıyarak sevmiş ve onun ileride çok cesur ve büyük bir kahraman olacağını, vatanına büyük hizmetler yapacağını söylemişti.

7. PAPAĞAN

Bir gün pazarda güzel bir papağan satılıyordu:

Tellal:

— «Bin beş yüz drahmi var, daha çok veren?» diye bağırdıkça, oraya toplanan alıcıların sayısı artıyordu. Bön bir adam, bunu görünce evine koştu. Koltuğuna hindilerinin en kccamanını alarak pazara geldi. Birkaç kişi:

— Baba, bu hindiye ne istiyorsun? diye sordular. Adam, hindinin tüylerini okşayarak:

— Dört bin drahmi, dedi.

Bu sözü işitenler şaşırdılar, güldüler.

— Baba, sen çıldırdın mı? Hiç dört bin drahmiye hindi satılır mı? dediler.

— Niçin satılmasın? Demin bunun yarısı kadar bir kuşa iki bin beş yüz drahmi verdiler, görmediniz mi?

Herkes gülmeğe başladı. İçlerinden birisi:

— Arkadaş, dedi, o kuşa «papağan» derler; kendisine öğretilen sözleri tekrar eder, sabahları kalkınca «Gün aydın» der. Yoldan geçen satıcılara seslenir. Evdekilerin isimlerini birer birer söyler. Yani bizler gibi konuşur. Ya senin hindinin ustalığı ne?

Satıcı hafifçe güldü;

— İşte görmüyor musunuz? Benimki de bizler gibi düşünüyor.

8. DEMİRCİ

Hiç durmadan dan, dan, dan...
Kivılcımlar sıçratan,
Örse vura çekicim.
Terim yere aksa da;
Ateş beni yaksa da;
Gene aydıdır içim.

9. BALKABAĞI VE KOZALAK

Ali erkenden ormana gitmiş, odun kese pek yorulmuştu. Akşama doğru köyüne dönerken bo-

stana girdi. Dinlenmek için büyük bir çınarın altına uzandı. Çınarın yanında balkabakları gördü. Bir,

yerdeki büyük bal kabaklara bir de çınardaki kozalıklara baktı; kendi kendine :

— Şu incecik bir ot parçasının yemişleri ne kadar büyük; bu kocaman ağacınkiler de ne ufak? Kabaklar büyük ağaçta, kozalıklar da bu küçük otçağızda bulunsaydı daha yakışıklı durmaz mıydı?

Ali böyle düşünene düşünene uykuya daldı. Biraz sonra burnuna bir fiske değdi. Ali yerinden sıçradı.

— Ne var, ne oluyor? diye etrafına bakındı.

Gördü ki burnuna çınardan bir kozalak çarpıp yere düşmüs. Zavallı Alinin epeyce canı acımış, burnunun üzeri çizilmişti. Ali yerde ki balkabaklarına bakarak :

— Ya, demin düşündüğüm gibi bu ağaçta bu kabaklar yetişmiş olsaydı da onlardan biri kafama düşseydi benim halim ne olurdu? diye düşündü.

10. G Ü Z

Soyunan ağaçların
Döküle yaprakları,
Bir sarı yorgan gibi
Örtüyor toprakları.

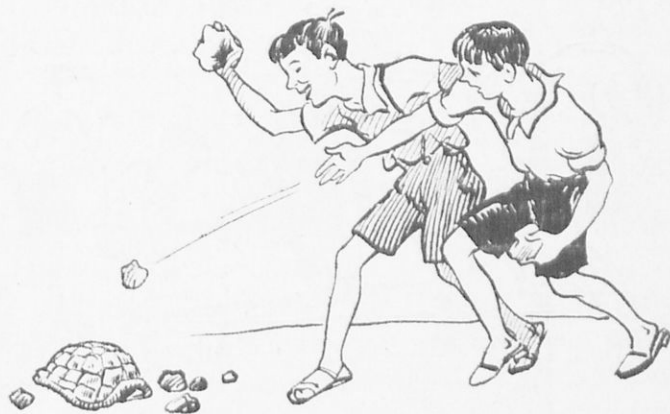
Soluyor çiçeklerin
Çeşit çeşit renkleri;
Yaramaz böceklerin
Kapanıyor gözleri.

Çocuklara uzaktan
Yaykırıyor esen yel:
— Korunun ıslanmaktan
Yağmur var ... Geliyor sel!

11. KAPLUMBAĞA İLE ARABA BEYGİRİ

Ben küçükken hayvanları hiç acımadım. Tavukları taşlar, köpekleri düver, kedi yavrularını pencereden atardım. Bir gün okul arkadaşlarımla yol kenarında oynuyordum.

Çocuklardan biri yıkık bir duvarın dibinde, otlar arasında bir kaplumbağa görmüş. Bağıra bağıra bizi çağırıyor. Oraya koştuk. Kaplumbağa başına geleceği sezmiş gibi saklanacak bir delik

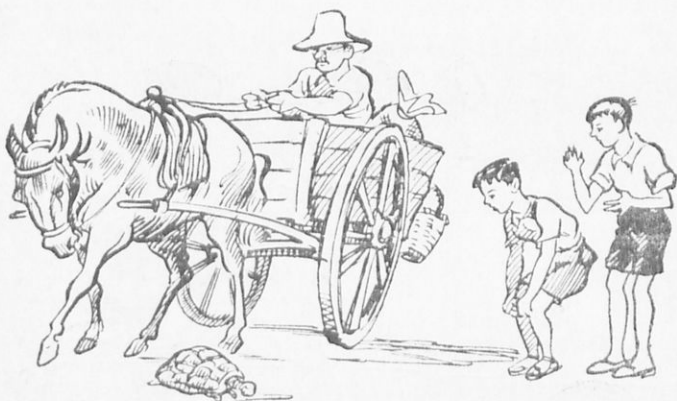
arayordu. Biz bırakır mıyız? Değneklerle başını ayağını dürtüşlemeğe başladık.

Hayvancağız olduğu yerde durdu; başını, ayaklarını kabuğunun içine çekti. Bu kabuk onun için kapısı, penceresi kapanmış bir ev gibi idi. Yukarıda da söyledim ya; ben hayvanları hiç acımadım.

— Sen bizden kurtuldun sanıyorsun öyle mi?

Bak ben senin evini başına geçireyim de gör, dedim. Elime büyücek bir taş aldım; hayvanın kabuğuna hızı vurmağa başladım. Zavallı kaplumbağa kimbilir kabuğunun içinde ne korkular geçiriyordu. Öyle ya, canı cana ölçmeli. Evimizde otururken damımızın üstüne ev büyüklüğünde bir kaya ile vursalar, vursalar, tavanlar çatırdamağa, göçmeğe başlasa; biz ne oluruz?

Ben bunu aklıma getirmiyor, kaplumbağa ka-

buğunu boyuna eziyordum. Karşıdan bir süprüntü arabası göründü.

Arkadaşlarımı çağırdım;

— Şu kaplumbağayı, bir süprüntücünün arabasına çiğnetelim, dedim.

Çocuklar, olur; dediler. Yaralı kaplumbağayı elime alarak arabaya doğru yürüdüm. Süprüntücü kapıları çalarak süptüntü tenekesi toplarken, hayvan yavaş yavaş arabayı çekiyordu. Ben teker-

leklerin geçeceği yeri gözümle ölçerek kaplumbağayı kaldırımın üstüne bıraktım.

Bunu yaparken gözüm araba beygirinin gözüne ilişti. Bu, büyük başlı, yorgun, belki de ihtiyar bir hayvandı. Buna sanki dargınmışım gibi, bakiyordu. Sonra başını önüne eğdi; kablumbağaya baktı, yavaş yavaş yolunu değiştirerek tekerlekleri yaralı hayvandan uzaklaştırdı. Süprüntücü uzaktan yaptığımızı görmüş:

—Yazık size... Bu beygir kadar olamadınız, dedi.

Nekadar utandığımı anlatamam. O gün bugün, ne olursa olsun, hayvanlara kötülük etmem.

12. ÇİFTCİNİN CANLI YARDIMCILARI

Çiftliğin çayırında bir bahar günü at, eşek, inek ve koyun otlarken bir aralık yanyana geldiler. Anlaşılan o parçanın otu daha körpe ve daha tatlı idi. At bunu, öteki kapı yoldaşlarından önce tatmak hakkını kendide gördü:

— Bayı, bayanı, çocuklarını arabada gezdiren şehre götürüp getiren ben değil miyim? Çabuk yapılacak işleri olunca beni koşmazlar mı? diye kişnedi.

Eşek bu söze karşı içini çeke çeke anırdı:

— Burada da mı üstünlük? Her gün çiftlikle pazar arasındaki yolda, benim ömrüm tux tükenir.

Eve ne alınırsa ben taşırım. At kardeş, üstelik senin yiyeceğin arpayı bile bana taşıttıkları olur. Sen dur da şu otu önce ben tadayım, hak benim, dedi.

Öküz, «Olmaz!» der gibi koca başını kaldırdı; gerdanı sarka sarka böğürdü.

— Ben varken size sıra mı düşer? Bayın, bayanının ve çocukların geçimi benim yüzümden. Ben tarlalarda sabanı çekmesem, buğdayı, arpayı, zerzevatı ekebilirler mi? Onun için şu otu ilkönce yemek benim hakkım, dedi.

İnek, iri gözleriyle bunların hepsine yan bakıyordu. Ağzından salya iplikleri aka aka: «mö-ö» dedi:

Bayın, bayanının, çocuklarının içtikleri sütü de ben veriyorum. Yalnız sütü mü? Kaymağı da ben veriyorum... Tereyağını, peyniri de benim sütümden çekip alırlar. Şu otu önce ben yemeliyim, dedi.

Az öteden bunların kurumlanmalarını gören kuyun güler gibi meledi:

—Bütün öğünmeleriniz yaptıklarımın yanında hiç kalır, hiç.

Baya, bayanına, çocuklarına süt yetiştiririm, bunu herkes bilir... Üstlerindeki esvapları, çemaşlırları, odalarına yaydıkları halıyı, örtündükleri örtüyü yapmağa yarıyacak yünleri de sırtımdan çıkarıp ben veririm. Bununla da kalman, isterlerse etimi bile veririm. Etim sığırinkinden daha körpe ve daha tatlıdır. Bunlar şu otu ilkin benim yemekliğime hak kazandırmazlar mi? dedi.

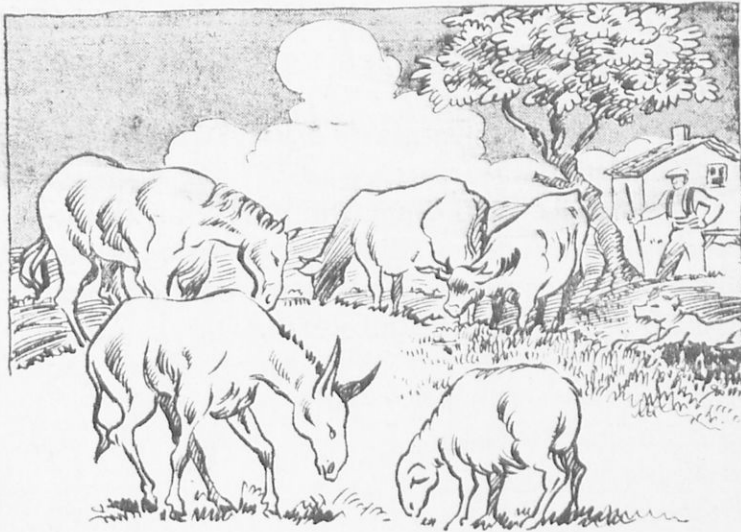
Öteden horoz:

— Hey otu paylaşmıyanlar, hepiniz duyun diye,

işte bağıra bağıra ötüyorum. Herkes uyurken «kal-kın, gün doğuyor» diye hepinizi işe ben çağırırım. Gene de otunuzta gözüm yok. Şuracıkta bol bol ot buldunuz. Paylaşamayıp ta kavga edeceğinize doyasıya yiyin, dedi.

Bunu duyan tavuk da pıtı pıtı koştı. Koyuna :

— Kuk-kukuruku, kuk-kuruk, dedi. Bir de beni

dinle. Horoz, bir ötmesi ile öğünüyor. Benim gibi yumurta veriyor mu, kuluçka yatıyor mu, civciv çıkarıyor mu? Bana da verdikleri bir avuç arpa; onun da yarısını horoz kapar.

Orada güneşlenen bir kedi, tavuğa :

— Miyav, diye seslendi : «Senin yumurtalarının başında da ben durmazsam onları baydan, bayandan, çocuklardan önce sıçanlar çeker çeker

götürürler. Buğdayın verdiği ekmeği, ineğin verdiği peyniri de onlar didik didik ederler», dedi.

Belki de daha konuşacaktı; kedi ile geçinemiyen çobanköpeği öteden havlayınca kedi soluğu ağacın üstünde aldı.

— Ha şöyle, dedi, sen bir sıçan tutmakla bu kadar baş ağrıtırın, ya ben ne diyeyim? Bayın, bayanın, çocukların evini gece gündüz ben beklerim. Evi hırsızdan, koyun, inek sürüsünü de kurttan ben korurum. Gene de senin gibi çiğer aç gözlüsü değilim.

Çifçi, kedinin tırmandığı ağacın gölgesine oturmuş, bunları dinliyordu:

— «İşte ben de onun için herbirinizi ayrı ayrı işlerde kullanıyorum. Birbirinizle dalaşmayın, hepinize ayrı ayrı yiyecek, yatacak var» diye onlara yerinde ve doğru bir öğüt verdi.

13. K E M A N

Piyanuyu sever babam,
Ben de anneciğim gibi,
Piyanudan pek anlamam;
Bana, ağabeyim gibi,
Pek dokunur keman sesi..
Do, re mi, fa-fa, sol, lâ, si.
Onun o güzel, ezgisi
Do, re, mi, fa-fa, sol, lâ, si.
Bazı ağlar için için,
Bazı gülmekten kırılır.

Geliyor ağabeyimin
Odasından derin, ağır
Bir yakarışın ezgisi.
Do, re, mi, fa-fa, sol, lâ, si.
Ah, o derin keman sesi.
Ağabeyim, iyi çalar,
Bana öğrettirecek.
Onun birkaç kemani var,
Birini bana verecek.
Hepsinin de güzel sesi...
Do, re, mi, fa-fa, sol, lâ, si.
Kulaklarımda ezgisi...
Do, re, mi, fa-fa, sol, lâ, si.

14. PEYGAMBERİMİZ

Peygamberimiz Hazreti Muhammet aleyhissalâtü vesselâm efendimiz İsa peygamberden 569 sene sonra Mekke'de doğmuştur. Annesi Emine ve babası Arap kabilelerinin en asıl olan kureyşin ileri gelenlerinden Abdullah ibnü Abdülmuttalıptır. Hazreti Muhammet yetim olarak doğmuştur. Altı yaşında iken de anasız kalmıştır.

Çocukluğunda ve gençliğinde pek sakin, pek iyi ahlâklı bir ömür geçirdi. Kendisini bir baba gibi bakan amucası Ebuttalip ile birlikte ticaret için uzak memleketlerde yolculuklar yaptı. Bu yolculukları zamanında onu gören birçok hristiyan âlimleri onun peygamber olacağını anlamışlardı. Peygamberimiz hazreti Muhammet aleyhissalâti vesselâm efendimiz daha genç yaşlarında iken bile bütün Arap kabileleri arasında özü ve sözü en doğru, huyu en yüksek bir adam olarak tanınmıştı. Ona (Muhammedülemin) diyorlardı. Kâbenin tamiri sırasında tanınmış (Hacerülesved) in yerine konulması için bütün Arap kabileleri arasında büyük bir anlaşamamazlık çıkmıştı. Hazreti Muhammet kabilelerin arasına girerek akıllılığı ile bu gürültüyü bastırmış ve Hacerülesved'i kendi bulduğu bir usulle yerine koydurmuştu. Bu vakadan sonra Hazreti Muhammed'in adı bütün Arabistanda pek meşhur oldu.

Kırk yaşında dört büyük melekten birisi olan Cebrail vastasile peygamberliği kendisine tebliğ edilmiştir.

Hazreti Muhammet bir gün evinde üstü örtülü olarak yatarken Cebrailin «Ey örtülü adam, kalk!» hitabile uyanmış ve Allahın emirlerini alarak halkı dine davete başlamıştır. Kendisine evvela Hatice anamız, sonra da Ebubekirıssıddık radiyallahuanh inanarak müslüman olmuşlardır.

15. BALIKÇILAR

Küçük Tosun yoksul bir balıkçının oğludur. Babası balığa çıktıkça o da yardım eder, ağları düzeltir. Arasına deniz kıyısına kadar inerek balık

kayıklara yükletirler, ipleri çözerler, yelkenleri rüzgâra uydurarak yola koyulurlar. Babası denize çıktıkça Tosun ona:

— Payın bol olsun baba, der.

Sonra kayıklar gözden uzaklaşınca kadar arkaları sıra bakar. Dalga olursa kayıkları sarsar, balıkçıları su içinde bırakır; balıkçılar bu ıslanmadan üşürlerse de yine aldırış etmezler, balık tutacakları yere kadar gidebilmeleri için boyuna kürek çekip dümen tutarlar. Oraya varınca hep birden ağları denize atarlar, sonra çekerler. Hiç balık tutmadıkları da olur. Çektikleri ağın dibi çırpanan balıklarla dolu çıkınca çok sevinirler.

Tosunun babası gözlerini arasıra uzakta yeşil ışığı görünen bir fenere doğru çevirir, fenerin parladığı yer onun oturduğu deniz kıyısıdır. Feneri gördükçe o yatağında uyunan küçük Tosununu, dışarda uğuldayan rüzgâri işiterek üzülen karısını düşünür. Bu düşünüş ona kuvvet olur; bu kuvvetle üşümeden, yorulmadan deniz üstünde çalışır ve balık tutar.

16. ÇOCUKLA KEÇİ

Dursun adlı bir çocuk okumaktan çok, yemeği severdi. Harfleri öğrenmemişti ama, yemişlerin, yemeklerin isimlerini çok iyi bilirdi. Ona hep arkadaşları haylazlığını söylerlerdi. Dursunun buna çok canı sıkılırdı.

Bir gün düşündü. Kendi kendine: «Dur sen hele, ben onlara nasıl çalışkan olduğumu bir göstereyim!» dedi. Eline bir kitap aldı. Herkesin geç-

tiği yolda büyük bir ağaç kütüğü üstüne oturdu. Önüne kitabı açmıştı. Yalnız ters tutmuştu. Bütün harfler baş aşağı duruyordu.

Durşun beş on dakika böyle kitabına bakta, baktı. Sonra başı önüne düştü, uyuya kaldı.

O sırada arkadaki bahçe duvarından bir keçi de yola atladı. Bu keçi boynuzları sağlam, alnı sert, didinen, sıçrayan, şen bir hayvandı.

Çocuğu bu halde görünce sevindi. Tos vurmak için başını önüne iğmiş duruyor, sandı. Şöyle arkaya çekildi, art ayakları üzerine kalktı; atılıp çocuğun alnına bir tos vurdu.

Dursun arkası üstü düştü. Kitap, havaya uçtu.

O birdenbire neye uğradığını anıyamadı. Ağlaya ağlaya eve koştu. İçine bir harf bile girmiyen kafasında şimdi koskoca bir şiş vardı.

17. DOĞRULUK

Çocukluğumda birçok köylülerle beraber şehre gidiyorduk. Annem kemerime kırk altın dikmişti. Yolda karşımıza hırsızlar çıktı, bütün yolcuların paralarını ve eşyalarını aldılar.

Hırsızlardan biri üzerimde para olup olmadığını bana da sordu. «Kırk altınım var» dedim. Sö-

züme inanmadı ve çekildi. Biraz sonra diğeri gelip aynı şeyi sordu. Evvelki cevabı verdim. O da inanmadı, nihayet hırsızlar beni başlarının yanına götürdüler. Vahşi herif korkunç gözlerini bana dikierek: «küçük adam üstünde para var mı?» dedi. «Kemerimde kırk altın olduğunu şimdi adamlarınızdan ikisine söyledim», diye cevap verdim.

Berikiler gibi o da sözüme inanmadı; fakat altınları meydana çıkardığim vakit şaşırıp kaldı. Şu

parayı kendisinden gizlemekliğim mümkün iken neden dolayı meydana çıkardığının sebebini sordu.

O vakit kendisine dedim ki:

— Hiç bir zaman yalan söylemeyeceğimi anneme yemin etmiştim. Ne olursa olsun sözümden dönmedim.

Hırsızların başı bu cevaptan utandı, düşünmeğe başladı. Sonra bana şu sözleri söyledi:

— Çocuk, sen herkese karşı ödevini anlamışsın. Yıllar düşünceni daha ziyade açacak ve seni yükseltecektir. Ben bu yaşa geldim insanlara karşı ödevimi yapamadım. Altın kalpli çocuk, bana elini ver doğruluk yolunda kılavuzum oldun. Ant içiyorum ki bundan sonra kimseye fenalık etmeyeceğim.

18. KARDAN ADAM

Lâpa lâpa kar yağdı, bahçe bu gün ak oldu;
Dersten çıkan çocuklar karlı bahçeye doldu.
Koşuşarak yerlerden avuçla kar kaptılar,
Kapının yanına kardan bir adam yaptılar.
Öyle küçük değil, şişman kocaman adam;
Karşidan gören korkar, okadar yaman adam.
Kısa bacakları var, yüz yuvarlak karnı var;
Kucaklıyacak gibi açılmış koca kollar.
Bir de kafa koydular büyük bir kar topundan.
Bakin gerçekten adam başka mıdır hiç bundan?
Sanki bir adam gibi, sanki bir adam kadar;
Bu kocaman adamın eti kar, kemiği kar.

Gövdesinin her yanı kar dolu avuç avuç,
Yalnız burun yerine konmuş kırmızı havuç.
Gözleri iki kömür: Bakıyor afal afal;
Geniş ağzında çubuk. Uzunca kırık bir dal.
Süslemiş başındaki saksıdan şapka onu,
Bir süpürge sapıdır elindeki bastonu.

Bir eksiği yok artık, kardan adam tamamdır,
Baştan ayağa kadar eşi yok bir adamdır.
Ancak bir kusuru var, güneşte terler, erir,
O yüzüne bakınca damla damla can verir.
İyisi mi, çocuklar, güneş kıymadan buna,
Geliniz hep tutalım, şişkoyu kar topuna.

19. TISEAS VE EGEON PELAGOS

(Eski yunan kahramanlık hikâyelerinden:)

Tiseas Atina kralının oğlu idi. Vaktile Atinalılarla Giritliler savaş yapmışlar ve Atinalılar mağlup olmuşlardı. O zaman Girit kralı olan Minos Atinalılara ceza olarak her yıl Giride yedi genç erkek ve yedi genç kız göndermeyi kabul ettirmişti.

Giritte çok büyük bir mağara vardı. Bu mağaraya Lavirintos derlerdi. Bu okadar büyük ve dolambaçlı idi ki onun içine girenler bir daha çıkmazlardı. Bu mağaranın içinde büyük bir ejderha bulunuyordu. Bu ejderhaya Minotavros derlerdi.

Bu cenavarın belinden yukarısı insân, belinden aşağısı da boğa idi. Her sene Atinadan gelen yedi genç erkek ile yedi genç kıızı bu mağaraya attılar ve bu ejderhaya yidirirlerdi.

Tiseas büyüdüğünde bu cenavarı öldürüp vatandaşlarını bu belâdan kurtarmağa karar vermişti. Bunun için kendisini Giride gönderilecek olan yedi gencin listesine yazdırmıştı.

Girit kralı Minosun Ariadni isminde bir kıızı vardı. Tiseas Giride gittiği zaman kız onu görmüş ve onu sevmişti. Bu cesur delikanlıya acımış ve ona bir yumak iplik vererek bu yumağı elinden hiç bırakmasını söylemişti. Tiseas bir kenarını mağaranın kapısına bağladığı bu yumağı elinde tutarak cenavarın bulunduğu yere kadar gitmiş, onu orada öldürdükten sonra elindeki ipliğin yardımıyla tekrar yolunu şaşırmadan sağ ve salim mağaradan çıkabilmişti.

Bu suretle Tiseas zekâ ve cesareti sayesinde Atinclıları büyük bir belâdan kurtarmıştı.

Ejderhaya yem olmak için bu gençleri Giride götüren gemiye matem işareti

olmak üzere daima siyah yelken takarlardı. Tiseasın babası Egeas oğlunu çok sevdiğinden ğemiye bindirdiği vakit ona şöyle bir tembihte bulunmuştu: «Oğlum, eğer canavarı öldürüp de sağ salim dönecek olursan geminin yelkenlerini değiştir, siyah yerine beyaz yelken tak. Ben seni yolda bekleyeceğim. Uzaktan beyaz yelkenleri görürsem senin sağ olarak geri geldiğini anlıyacağım».

Tiseas cenavarı öldürünce sevincinden babasının söylediklerini unutmuştu. Yelkenleri değiştirmeden yola çıkmıştı. Deniz kenarında bulunan bir kayanın üzerinde geminin yolunu gözeten zavallı baba uzaktan kara yelkenli gemiyi görünce «oğlum cenavar yidi» diyerek acıdan kendini denize atarak boğulmuştu. O zamandanberi bu denize Egeon Pelagos denilmiştir.

20. FOTOGRAF

Bay öğretmen bir gün talebesine dedi ki:

—Çocuklar, eğer siz sabahları okula saçları güzelce taranmış, yüzünüz ve elleriniz iyice yıkanmış, urubalırınız temiz olduğu halde gelirsiniz birdenbire hoşunuza gidecek bir şey yapacağım... dedi.

Bütün sınıf öğretmenlerinin ne yapacağını bilmeden sezindi. Öğretmen sözlerine devamla:

—Fakat dikkat ediniz, benim sizden istediğim bir iki günlük iş değildir. Dediğim şeyi her zaman yapmak gerektir, dedi.

Ertesi gün çocuklar tepelerinden tırnaklarına kadar temiz oldukları halde okula geldiler. Hepsinin yüzü gülüyor ve ne olacağını anlamak istiyorlardı. İki gün geçti. Bay öğretmen hiç bir şey söylemedi. Acaba dediği şeyi unuttu mu? Üçüncü gün yine bir ses çıkmadı. Dördüncü gün bir kaç çocuk elleri kirli, saçları dağınık, urubaları sökkük olduğu

halde okula geldiler. Bay öğretmen bunları gördü, bir şey söylemedi. Sonra bir kaç çocuğun daha üst başları değişti. Bir gün öğlenden sonra dinlenme saatinde okula bir fotoğrafçı geldi. Bir arada resimlerini çıkarmak üzere çocukları avluda sıraya dizdi.

Fotografçı:

—Dikkat ediniz, hepiniz bir noktaya bakınız, dedi. Bir, iki, üç... Resim alındı.

Bir hafta sonra kartonla fotoğraflar getirildi, çocukların resimleri gayet güzel çıkmıştı; fakat yazık ki bazılarının saçları dağınık, urubaları sökülük ve buruşuk görünüyordu. Bunlar diğer arkadaşları gibi temizliğe dikkat etmeyen çocuklardı.

21. KEDİM

Benim kedim uslu durmaz,
Yalnız, ölse buruşturmaz
Minder üstünde örtüyü.
Ak, parlak kar gibi tüyü
kadifeden yumuşaktır.
Ya makara, ya kuşaktır.
En çok sevip oynadığı.
Bır gün haninnemin tığı
Düşüp ayağına batmış,
Onu epeyce kanatmış.
Yetiştim iniltisine;
Korkusundan sine sine
Kaçacak yer arıyordu,
O sanki yalvarıyordu,
Zavallı yaramaz kedim,
Artık uslan, emi? Dedim.
Çok dinledi doğrusu ya,
Düşmüş öğütlerim suya.
Pamuk gibi ak kürkünü
Okşarken ertesi günü
Elimi tırmalamaz mı;
Siz söyleyin: Yaramaz mı?

22. CİMRİ BİR ADAMIN EŞEĞİ

Bir adamın sağlam bir eşeği vardı. Her gün sabahtan akşama kadar ona yük taşıttığı halde biraz samandan başka bir şey vermezdi. Akılsız adam hayvanın uzun vakit açlığa dayanamayacağını anlamıyor ve onun az yemesini kârlı bir şey zannediyordu. Bir gün eşeğe :

—Kanaatlı hayvanım, dedi, senin yidiğin biraz

otun da değeri vardır. Eğer yavaş yavaş seni hiç yimemeğe alıştırsam bana hiç masrafın olmaz.

O günden sonra eşeğe pek az saman vermeğe başladı; bunu azalta azalta gün geldi ki hayvana hiç yem vermez oldu. Eşek gün günden kuvvetten düştüğü halde herif herkese hayvanını aç yaşamağa alıştırmış olduğunu anlatıyordu.

Bir sabah hayvanı ahırda boylu boyuna uzanmış buldu. Zavallı eşek açlıktan ölmüştü.

23. S A A T

Kurulunca üşenmeden
 Ve durmadan mırıldanır,
 Duyarsın işte dinlesen
 Takırdılar, lâkırdılar :
 Trik, trak... Trik, trak;
 Olur mu hiç çalışmamak ?
 Yavaş yavaş gelir gece ;
 Dalar bütün ev uykuya.
 O hiç uyur mu ? Gizlice
 Karışmada homultuya:
 Trik trak, trik trak...
 Trik trak, trik trak...
 Sabahleyin güneş doğar;
 Sıyrılin der dumanlara,

Gider bütün o uykular,
 O şimdi der yatanlara :
 Trik trak, trik trak,
 Olur mu hiç uyanmamak.
 Derslerin bekliyor seni
 Sen ey yatan küçük çocuk.
 Uyan çabuk yap dersini,
 Saat diyor boğuk boğuk :
 Trik trak, trik trak...
 Olur mu hiç çalışmamak?.

24. TILKI İLE TAVŞAN

Bir tilki ile bir tavşan beraber geziyorlardı. Kış olduğundan ne bir lahana, ne de yiyecek başka bir yeşillik vardı.

Tilki, tavşana :

— Benim barsaklarım birbirine geçiyor, dedi.

Tavşan buna karşı :

— Benim de öyle.. Okadar ki ağzım yetiş-

seydi kendi kuyruğumu yemek isterdim, cevabını verdi.

Tilki ile tavşan böylece konuşarak giderlerken karşıdan, elinde şepet, bir köylü çocuğu göründü. Sepetten tilki ile tavşanın burnuna taze ekmeğin kokusu geldi.

Tilki arkadaşına yavaşıca dedi ki:

— Bak beni dinle, şimdi sen boylu boyunca ölü gibi yere yatarsın; çocuk seni yerden almak için elinden sepeti bırakır. Çünkü köylüler tavşan derisinin para ettiğini bilirler. Bu sırada bende sepeti kapar kaçırım. Sonra beraberce yiriz.

Tavşan, filkinin dediğini yaptı. Ölü gibi yere yattı. Tilki bir kar yığınının arkasına saklandı. Çocuk yaklaşmış da tavşanı görünce, sepeti yere bıraktı, ve tavşana eğildi tilki ileri fırladı, sepeti kaptı, kaçmağa başladı. Tavşan da canlandı ve arkasından sıçradı. Tilki hiç durmuyor, ekmekleri paylaşacağı yerde yalnız başına yemek istediğini gösteriyordu.

Tavşan bu işe kızdı. Küçük bir gö-

lün kenarına yaklaşınca tilkiye dedi ki:

— Burada ekmek ile katık olarak balıkla bir yemek yisek nasıl olur? Sen kuyruğunu suya sarkıt, balıklar yiyecek bir şey bulamadıklarından senin kuyruğuna asılırlar. Haydi çabuk ol soğuk arttı, su donacağa benziyor.

Bü düşünce tilkiye parlak göründü. Soğuktan donmak üzere bulunan göle gitti, kuyruğunu sarkıttı. Bir kaç dakika sonra kuyruk kaskatı buzların içine sıkışmıştı.

Tavşan, sepeti aldı ve ekmekleri tilkinin gözü önünde biribiri arkasından yidi. Sonra [dönüp tilkiye: «Sen artık bekle, sıcak olup da buzlar çözülünceye kadar otur da bekle!» dedi ve yürüdü.

Tavşanın ardı sıra tilki, zincirde bağlı bir köpek gibi acı acı uluyordu.

25. ANA YÜREĞİ

Avdan dönüyordum. Köpeğim, kuyruğunu sallayarak önümde koşuyordu. Birdenbire adımlarını yavaşlattı, av kokusu almış gibi önünü kokliyerek yürümeğe başladı. Yola baktı; tozların arasında sarı gagalı bir serçe yavrusu gördüm. Yavrucuk, yuvaşından düşmüştü. Henüz tüylenmiş küçük kanatlarını ğeriyor, yolun tozları içinde sürünüyordu.

Köpeğim adım adım ona yaklaşıyorken yakınındaki dalların birinden kara göğüslü bir serçe

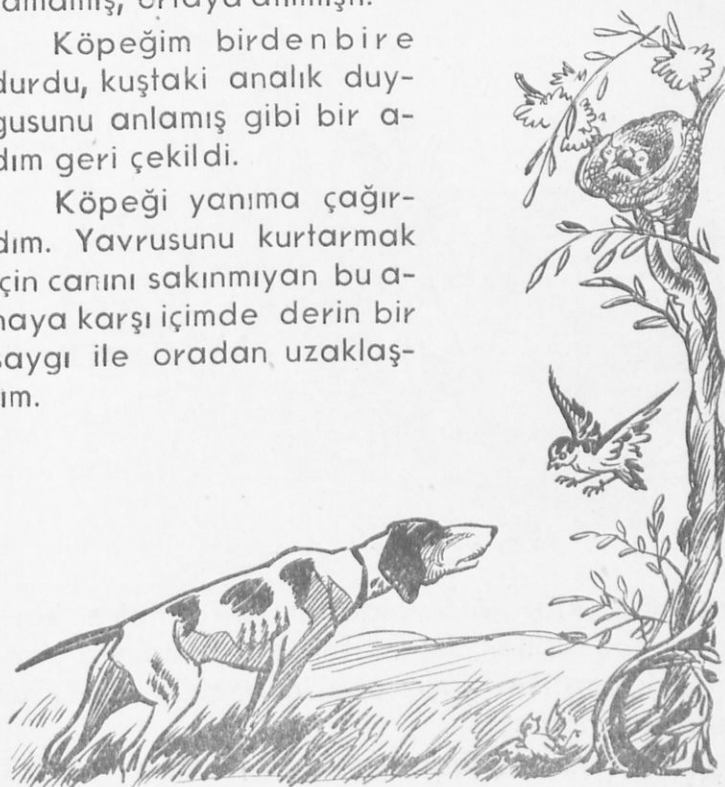
çıktı ve havadan taş düşer gibi köpeğin önüne indi. Hayyancık acı acı haykırırlarla köpeğe saldırıyor, onun açık ağzından, keskin sivri dişlerinden korkmüyordu.

Bu serçe yerde sürünen yavru kuşun anası idi. Yavrusunu korumak için canla başla çalışıyordu.

Köpeğim ona kimbilir ne korkunç bir dev gibi görünüyordu. Böyle olmakla beraber yuvasında duramamış, ortaya atılmıştı.

Köpeğim birden bire durdu, kuştaki analık duygusunu anlamış gibi bir adım geri çekildi.

Köpeği yanıma çağırdım. Yavrusunu kurtarmak için canını sakınmıyan bu anaya karşı içimde derin bir saygı ile oradan uzaklaştım.

26. YİĞİT ÇOCUK

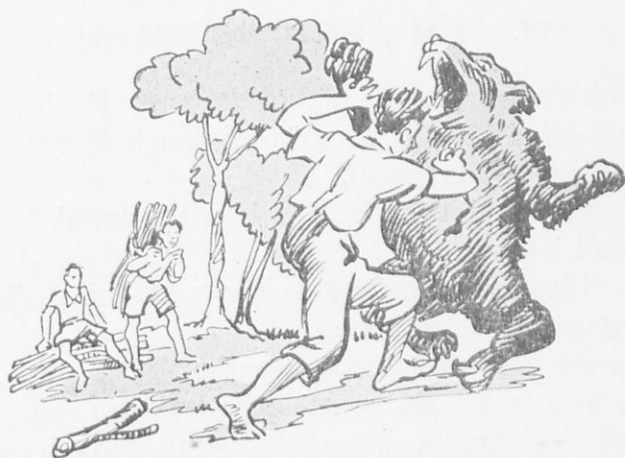
Bir kış günü bir kaç köylü çocuk odun kesmek için ormana gittiler. Her yer karla örtülmüştü. On dört yaşındaki Oğuz bunların en büyüğü idi. Çocuklar, kesilmiş odunları yüklediler. Gülüşerek, bazan yüklerini indirip kartopu oynıyarak evlerine dönüyorlardı. Akşam oldu. Gökte yıldızlar gö-

ründü. Çocuklar hâlâ yolda idi. Birdenbire korkunç bir ses işittiler. Azgın bir ayı yanlarına okadar yaklaşmıştı ki kaçıp uzaklaşamazlardı. Oğuz arkadaşlarına :

—Korkmayınız, ben sizi kurtaracağım . . . Dedi. Ayı çocukların üstüne sıçradığı vakit Oğuz be-

linden çıkardığı büyücek bir bıçakla ona saldırdı. Yırtıcı hayvan iki ayak üstüne kalkıp pençelerini açtığı sırada Oğuz bıçağını sapına kadar ayının karnına saptı. Fakat ayı da onu kanlı pençelerine aldı. Oğuz bu defa ayının kırtlağına sarıldı ve bütün kuvvetile sıktı: Her ikisi de karların üstüne yuvarlandı. O sırada oradan geçen bir kaç köylü hemen silâhlarıyla ayının üstüne atıldılar, ayıyı geberttiler. Zavallı Oğuz karların üstünde, kan içinde yatıyordu. Onu sağlık evine götürdüler, ölümden zorlukla kurturdu.

27. ÇAM AĞACININ MASALI

Çok soğuk vardı. Kış yaklaşmıştı. Kuşlar sıcak yerlere gitmişlerdi. Yalnız biri kalmıştı. Kanadı kırık olduğu için uçamıyordu.

Ormandaki büyük ağaçlara giderek onlara sığınmak istedi:

— Havalar iyileşinceye kadar beni dallarınızın arasında saklarmısınız?

Kayın ağacı şu cevabı verdi:

— Ben kendi dallarımı korumak için çalışacağım. Bir de seninle mi uğraşayım? Haydi git buradan.

Meşe ağacı:

— Benim palamutlarımı yersin, dedi. Git buradan.

Söğüt ağacı da:

— Ben yabancılara evime almam. Haydi savul, dedi.

Zavallı kuş nereye baş vuracağını bilmiyordu. İleride bir çam ağacı gördü. Ona sordu:

— Nereye gidiyor sun, küçük kuş?

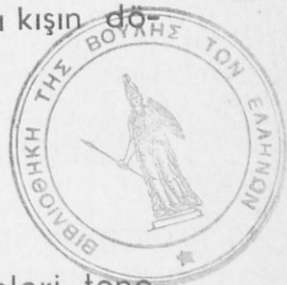
— Bilmiyorum. Ağaçlar beni barındırmak istemediler. Benim de kanadım kırık, uçamıyorum.

— Gel bana, hangi dalımı beğenirsen orada otur.

Küçük kuş en büyük dalın en siper bir yerini seçti; oraya yerleşti.

Bir gece kara yel esti; kayının, meşenin, söğüdün yapraklarını düşürdü. Yalnız küçük kuşa iyilik ettiği için çamın yapraklarına dokunmadı. O zamandanberi çam ağaçlarının yaprakları kışın dökülmez.

28. URAY İŞLERİ

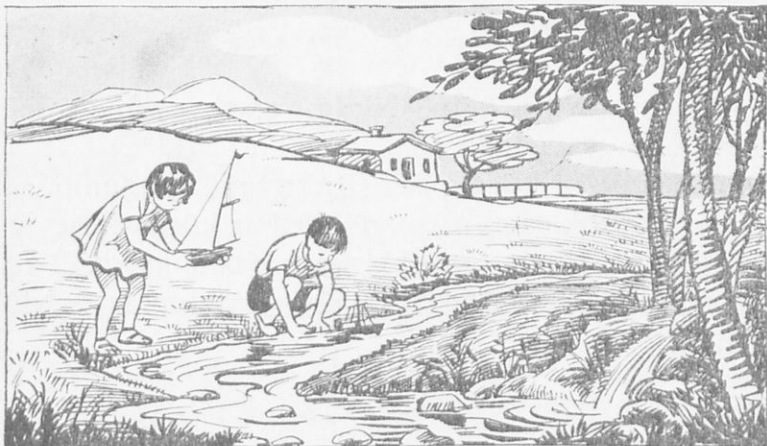
Bizim evde ortalığı süpürürler; çöpleri tenekeye koyarlar. Zerzevat ayıklarlar, süprüntüsünü gene o tenekeye koyarlar. Teneke doldu mu, erkenden kapıdan geçen çöpçü onu alır arabasına boşaltır. Çöpler, süprüntüler araba ile uzaklara götürülür, atılır.

Şehrin yolları temizdir. Ayrıca süpürücüler vardır; yolları süpürüp süprüntüyü çöp arabasına koyarlar.

Geceleri yollarda lambalar yanar;

Şehrin çeşmelerinden temiz su akar. Şehirde yinecek, içecek satanlar temiz olmalıdırlar; çürük ve hastalık verecek mallar şattırılmaz.

Bütün bu işler, uray işleridir. Urayın işleri şehrin temizliği, aydınlığı, hastalık verecek şeylerin

alınıp satılmamasıdır. Bu işlerin yapılması için de uray vergisi verirler.

Şehir herkesin yurdudur. Onu temiz tutmak hepimizin borcudur. Yollara tükürmek, süprüntü atmak çok çirkindir. Biz yollarımızı kirletmeyiz, çünkü temiz adamlarız.

29. HASAN DAYI

Hasan dayı çapasını
Tarlalarda unuturdu,
Çanağında lapasını
Çapkin bir yel soğuturdu.

Hasan dayı koşamazdı,
Dizlerinde derman azdı,
Afacanlar pek haylazdı,
Sataşmadan duramazdı.

Hasan dayı süt sakallı,
Bir dede idi; beli şallı,
Sözü tatlı, çalışkandı;
Güneşlerde yüzü yandı;

Geldi çattı sisli günler,
Bağ,bahçenin rengi soldu;
Geçti gitti sıcak günler ...
Hasan dayı hasta oldu.

Pencerenin ta dibinde
Afacanlar bağırdı:
—Yapma Hasan dayı,
in de!...

Kapı, duvar hep sağırdı...
Hasan dayı bu günlerde
Yatağında can vermede;
Hacı Nine ağlıyordu;
Kara yazma bağılıyordu...

Hastalanmak olağandı.
 Afacanlar alay sandı,
 — Şaka etme Hasan dayı,
 Kim sürecek bu tarlayı?...

İmam, muhtar, köylü geldi,
 Hıçkırıklar göğü deldi,
 Okudu bir hoca «Yasin»,
 Hep dediler: Amin, amin !...

Hasan dayı toprak oldu...
 Koyun, kuzu, keçi oğlak
 «Me, me!» diye ağlıyarak
 Mezarında otlar yoldu.

30. KÜLBASTI YİYEN AT

Bir satıcı sabahleyin köyden çıkmıştı, akşama kadar yakın şehirlerden birine varmak istiyordu. Yalnız yolda tipiye tutuldu. Gün karardı. Gideceği şehir gözünün önünde belirdi. Ne yapsın? Ötede ışığı camlardan karların vuran basık bir hana sığındı. Önce kapıyı araladı, atının yularını elinden bırakmadan hancıyı çağırdı. Bineğini ona verdi. Sonra kendi de içeri girdi.

— Gün aydın arkadaşlar, diye selâm verdi. Oradakilerin kimi isli büyük ocağın önüne bağdaş kurmuş; kimi de çömelmişti. Ona:

—Gün aydın, dediler. Yerlerinden hiç kıpırda-

madılar. Elleri, ayakları, yüzü soğuktan donacak gibi olan satıcı baktı ki oturanlardan biri çıkıp ta kendisine:

— Buyur, şöyle sen de sokul, dışardan gelmişsin; diyeceğe benzemiyor.

Ne yapsın? Düşündü; ateşin önünde kendine bir yer açtırmak için çare aradı. Bulduğu çare ne

idi; bunu bilmiyoruz. Yalnız şunu gördük ki hancıyı çağırıldı. Oradakilere işittirecek gibi bir sesle:

—Çabuk bizim ata üç beş kemik külbastı pişir de götürüver, dedi.

Hancı şaşırdı. Kendi kendine: «At et yer mi?» diye düşündü. Nesine gerek, yolcu istemişti:

— Baş üstüne, dedi.

Bu söze yalnız hancı değil, ocak başındakiler de şaşmışlardı. Aralarında fiskos başladı. İçlerinden bir ikisi usulca sıvıstı. Atın külbastığı nasıl yidiğini görmeğe gitti. Bunu ötekiler de görmek istediler. Yavaş yavaş her biri ocağın başından kalkıp ahıra doğru yollandı. Ateşin önü bomboş kalmıştı. Sevinerek gülümsedi. Alev alev yanan koskoca çam kütüğünün önüne bir başına kuruldu.

Beş on dakika sonra hancı, ardısıra da öteki yolcular kapıdan içeri girdiler. Hancı satıcıya :

— Boşuna yorulduk. At yimiyor, dedi.

Satıcı, hiç tetiğini bozmadı : «Ya, öyle ise getir de ben yiyeyim bari!» dedi.

Öteki yolcular bu son gelenin kurnazlığını anlamıştılar. Kendisine bir yer gösteremediklerine, bir de atın külbastı yiyeceğine inandıklarına utandılar. Onlar ayakta baka dursun, ocak başında ısınmış olan satıcı, külbastıları şapır şupur yiyor, etlerini kemiklerden dişleriyle sıyrıyordu.

31. N A M A Z

Müslümanlığın beş şartından birisi ve en başlıcası namazdır. Din derslerinizde öğretmeninizden öğreneceğiniz namaz müslüman dininin vücut sağlığına ve temizliğe ne kadar büyük bir yer ayırdığını gösterir.

Çocuklarım, bir kere düşününüz; günde beş defa vücudun en belli başlı yerlerini yıkamak ve

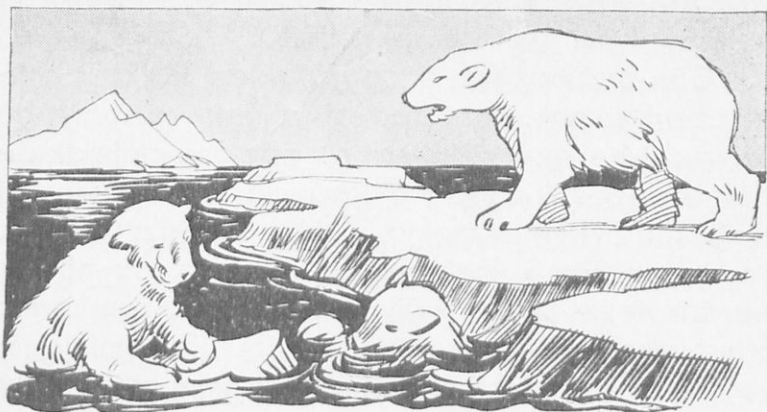
gymnastiğe pek benzeyen vücut hareketleriyle ibadet etmek ne esaslı bir şeydir...

Gün doğmazdan önce yataktan kalkarak temizce yıkanmak, yani apdest almak ve sonra güzel vücut hareketleriyle sabah namazını kılmak demek bir gecelik uykunun insanda bıraktığı uyumsuzluğu gidermek demektir. Öğlen namazı ve ikindi namazı; günün iş yorgunluğu arasında çok mükemmel bir nefes alma değil de ne dir? Akşam namazı ise iş sonunda pek rahat verici bir temizlenme ve son derecede dinlendirici bir gymnastiktir. Yatsı namazı akşam yemeğinin uykudan evvel midede olmasına yardımcılayan vücut sağlığına uygun bir hazırlıktır.

Bu anlattıklarımız namazın sıhhat bakımından olan faydalarıdır. Namazı bir de, insanı günde beş vakit saati saatine harekete ve intizama alıştırması bakımından incelersek müslümanlığın bütün esasları gibi bu ibadetin de ne büyük bir kıymeti olduğunu anlarız.

Allaha karşı ibadetin insan duygularını temizlemek ve yükseltmek bakımından olan faydaları ise birçok derslerinizi dolduracak kadar çoktur. Bunları sınıflarınız yükseldikçe öğreneceksiniz.

32. BEYAZ AYI

Çok soğuk olan kuzey memleketlerinde her yer karla kapalıdır. Yazın bile okadar soğuk olur ki büyük buz parçaları denizde yüzer. İşte beyaz ayının yurdu orasıdır. Beyaz ayı soğuktan yılmaz. Çünkü sık tüylü kürkü vardır. Keskin soğuk havayı, güneşli hava gibi sever. Sizin gibi buzda gezerken ayağı kaymaz; çünkü tabanı uzun tüylerle kaplıdır. Sanki kürklü çizmeler giymiş gibi sessiz gezinir. Ayı, denize yakın yaşar. Suda yüzmeği sever. Bundan başka yiyeceğinin çoğu oralarda bulunur. Ayı balığını avlayıp yemeği pek sever. Buzların üzerinde dolaşırken buzun çözülmüş bir yerini arayıp bulur. Ayıbalığının baş göstereği yerin burası olduğunu bilir. Onun için oturup bekler. Derken ayıbalığının yuvarlak kafası görünür. Beyaz ayı ona pençesile atılır, balığı sudan çıkarıp parçalıyarak yer.

Balığın peşinden suya daldığı da olur. Beyaz ayı çok çevik olduğu için balık elinden kurtulamaz. Bir ölü balina balığı bulursa bunu da büyük bir iş sayar.

Kıyıda yiyecek bulamazsa, karların eridiği yerlere gider, orada ne bulabilirse yer. Çok aç olunca kıyılardaki yosunları yiyerek geçinir.

33. AYI İLE TILKI

Ayı, bir gün öldürdüğü bir beygirin etini yiyordu. Tilki uzaktan bunu gördü. Onun da canı beygir eti istedi. Yavaş yavaş yaklaştı. Ayının ta arkasına sokuldu. Sonra, birdenbire üzerine atıldı, bir parça et aldı.

Ayı kızdı. O da yıldırım gibi atıldı. Tilkiyi kuyruğundan yakaladı:

— Buraya gel, dedi, beygiri nasıl tutarlar sana öğreteyim.

Tilki bunu öğrenmeği pek istiyordu. Yalnız ayıya sokulmağa korkuyordu.

Ayı tilkiye ders vermeğe başladı:

— Güneşte yatmış bir beygir görürsen, yavaşça sokul, kuyruğunu onun kuyruğuna bağla, sonra kalçasından ısır.

Biraz sonra, tilki bir at gördü. Yere yatmış uyuyordu. Ayının öğrettiği gibi yaptı. Kuyruğunu hayvanın kuyruğuna bağladı, dişlerini etine sapladı.

At sıçradı, tekme atmağa, dört nala koşmağa

başladı. Kuyruğuna bağlı olan tilkiyi taşlara, ağaçlara çarpıyordu.

Birdenbire, çalılıklardan bir tavşan fırladı:

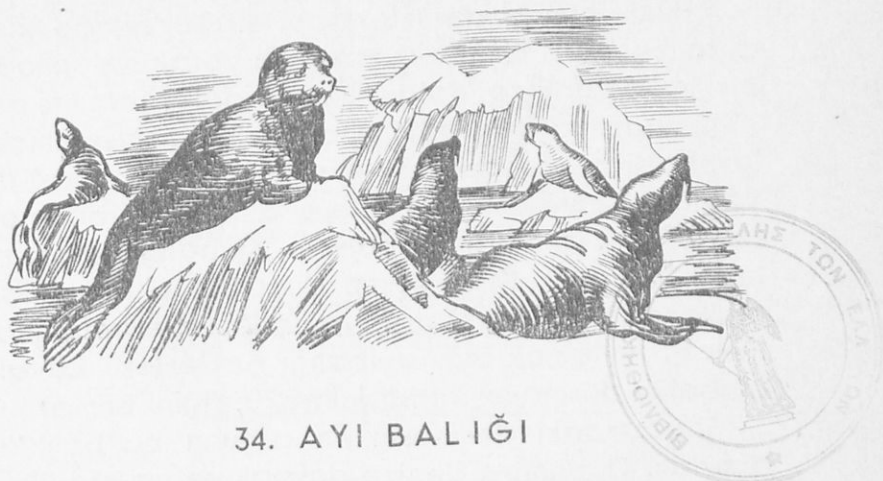
— Tilki amca, dedi, böyle çabuk çabuk nereye gidiyor sun?

— Beygirle bir gezinti yapıyorum.

Tavşan, art ayaklarının üzerine oturarak gülmeğe başladı. Tilkinin böyle bir at gezintisi yaptığını düşündükçe ağzı kulaklarına varıyordu.

Artık o günden sonra tilki beygir avlamağı aklına getirmedi. Bu, ayının tilkiyi biricik aldatışı oldu. Herkes bilir ki ayı budala bir hayvandır.

34. ΑΥΙ ΒΑΛΙΓΙ

Hiç, ayıbalığı gördünüz mü? Ayıbalıkları bütün denizlerde vardır. Büyük ayıbalıkları yalnız buzlu güney ve kuzey denizlerde bulunur.

Ayıbalığı bütün gün yüzerek balık avlar. Nefes almak için su yüzüne çıkınca yalnız başı görünür. Başını görürseniz kedi sanırsınız. Gözleri büyük burnu yassıdır. Başında kulak yerine delikler vardır. Gövdesi balığa benzer. Yelpaze biçiminde dört kısa ayağı vardır. İki ön ayağının pençeleri keskindir; kayalara, buzlara tırmanıp çıkar. Arka ayaklarının parmak aralarında ördek ayağı gibi gergin bir deri vardır.

Ayıbalıkları çok güzel yüzer. Yalnız karada iyi yürüyemezler, sürüne sürüne gezerler.

Ayıbalığı doyuncaya kadar balık yidikten sonra karaya çıkar. Yazın, güneşlenmek ve uyumak için saatlerce kayalıklarda yatar. Bununla beraber çok örkek olduğu için uyurken gözlerini kapamaz.

Buzlu güney denizlerinde buz üzerinde kısa uyku kestirir. Bir delik yanında yatar ve orada bir balık görünce dalar. Denize dalarken hiç gürültü yapmaz. Grinlantlılar, ayıbalıksız yaşayamazlar, başlıca yiyecekleri onun eti, kullandıkları da yağdır. Kemiklerinden iğne, sinirlerinden balık ol-tası ve ok için sıırım yaparlar. Ayıbalığı hep zıp-kınla öldürülür. Kışın deniz donunca Grinlantlılar, buzlarda açılmış delikler yanında, ellerinde zıp-kınları, avlamak için ayıbalığı beklerler. Zavallı ayıbalığı düşmanın kendisini beklediğini bilmez.

Buzlardaki deliklerin en çoğunu bu balıklar açarlar. O, bunları denize dalmak ve ya istedikçe başını çıkarıp nefes almak için yapar; çünkü ara-sıra nefes almadan suda yaşayamaz.

35. TEMİZLİK

Ağaçlara bakın, nasıl temizdir?
Ya çiçekler, temizlikten titreşir.

Hayvanlara bir bakınız hepsinin
Temizliktir en büyük işi, bilin.

Bakın bütün kuşlar nasıl parıldar?
Temizlikten tüyleri hep ışıldar.

Temiz olun, kuşlar, güller gibi siz;
Yüreğinize benzesin çehreniz.

Temiz çocukları herkes çok sever;
Kirlileri öpmez cici anneler.

36. ΣΙΝΕΜΑ

Kaya ikinci sınıftadır. Derslerine çok çalışır. Yalnız bir kusuru vardır; arasıra okuldan kaçarak ötede beride gezer. Bir pazar günü babası Kayayı sinemaya götürmüştü. Güzel bir gezi filmi gösteriliyordu. Kaya, yerinden kımıldanmadan dünyanın bir çok yerlerini dolaşacak; karşısındaki perde üzerinde Amerikanın yirmi otuz katlı evlerini, Hindistanın ormanlarını, Japonyanın yanardağlarını görecek.

Sinema o gün asıl filme başlamadan önce her yerde olup bitenleri yaşatan küçük bir filmi gösteriyordu. Bu, resimli bir gazete gibi idi; Yeni bulunmuş bir kulukça makinesi ile İngilizin denize indir-diği büyük bir gemiyi gördü; bir büyük adamın sözlerini dinledi. Sonra Kayanın bulunduğu şehirde yirmi gün önce yapılmış bir futbol maçına sıra geldi. Kaya stadyomun kalabalığını görünce çok sevindi. Kalabalık arasında komşularından bir arabacı ile bir bakkal gördü, sevinçle babasını dürttü:

— Baba, bak tanıdın mı?

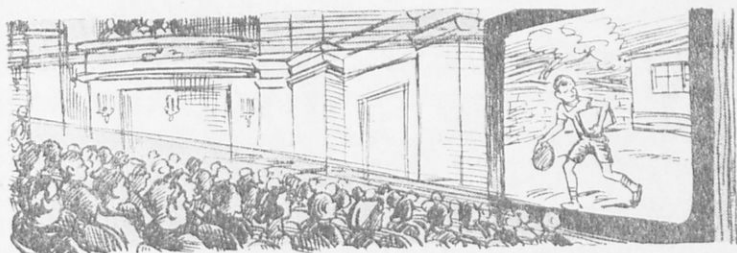
Bildikleri sade onlar mıydı? Her gün sokakta gördüğü adamların bir çoğu elini, kolunu sallıyarak perdeden geçiyordu.

Bu gürey Kayayı çok eğlendirmişti. Bir aralık stadyomun kapısı önünde beş altı çocuk görüldü. Sinema makinesi onları pek yakından aldığı için yüzleri çok iyi seçiliyordu. Bunlardan biri, bir elile

kasketini, ötekile okul çantasını sallıyarak ağzını açıyor, bağıyordu. Kayanın babası:

—Şu ortadaki yaramazı kimseye benzettin mi, Kaya? Dedi.

Kaya, bu söze cezap vermedi, başını önüne eğdi.

Sinema salonu karanlık olmasaydı babası onun kıpkırmızı kesildiğini görecekti.

Yapılan hiç bir kötülük gizli kalmaz. Kayanın o gün birkaç arkadaşıyla beraber okuldan kaçarak futbol seyretmeğe gittiği de işte anlaşıldı. Babası ona fazla bir şey söylemedi. Onun bu hareketi Kayayı daha çok utandırdı.

37. ÖZGENLİK

Açlıktan kemikleri çıkmış bir kurt bir gün semiz bir köpek gördü. Kurt köpeğe:

— Yalvarırım söyle, seni bu kadar şişmanlatan yiyeceği nereden buluyorsun? Ben senden daha kuvvetliyim, yalnız açlıktan ölüyorum, dedi.

Köpek ona şu cevabı verdi:

— Sen de eğer benim gibi sahibinin işlerini görürsen benim gibi yer, içer, şişmanlarsın.

— Ne gibi işler?

— Kapının önünde bekleyeceksin, geceleri hırsız gelmemesi için evde bekçilik edeceksin.

— Eğer iş dediklerin bunlarsa bunları ben de yaparım. Ya ben gece gündüz kar, yağmur altında ormanlarda yaşıyorum. Sıcacık bir evde, güzel güzel yemekler yiyerek şişmanlamak: Ne tatlı...

— Öyleyse haydi gel seni götürüyüm.

Köpekler kurt yola koyuldular. Böyle yanyana yürürlerken kurt, birdenbire köpeğin boynunda bir yara gördü:

— Arkadaş, bu ne?

— Hiç, ne olacak.

— Söyle, rica ederim, nedir?

— Ben biraz fazla afacan olduğum için, gündüzleri bağlıyorlar, gece olunca salıveriyorlar. O vakit daha dikkatli daha canlı oluyorum; gündüz akşama kadar bağlı, rahat oturuyorum; gece istediğim gibi koşarım. Ekmeğimi, yemeğimi önüme kadar getirirler; sofradan artan kemikleri de verirler. Hizmetçiler önüme öteberi atarlar. Böylece hiçbir sıkıntı çekmeden çok rahat yaşarım.

— Ya gündüz canın bir yere gitmek isterse, bırakmazlar mı?

— Hayır, işte o yok.

— Arkadaş, öyleyse sana uğurlar olsun. Sen istediğin gibi yaşa! Ben öyle özgünlüğünden vazgeçtikten sonra bana ne verseler istemem. Ben özgün alıştım; köle olarak yaşamaktansa özgün olarak ölmek daha iyi.

38. BİR DAMLA SUYUN ÖYKÜSÜ

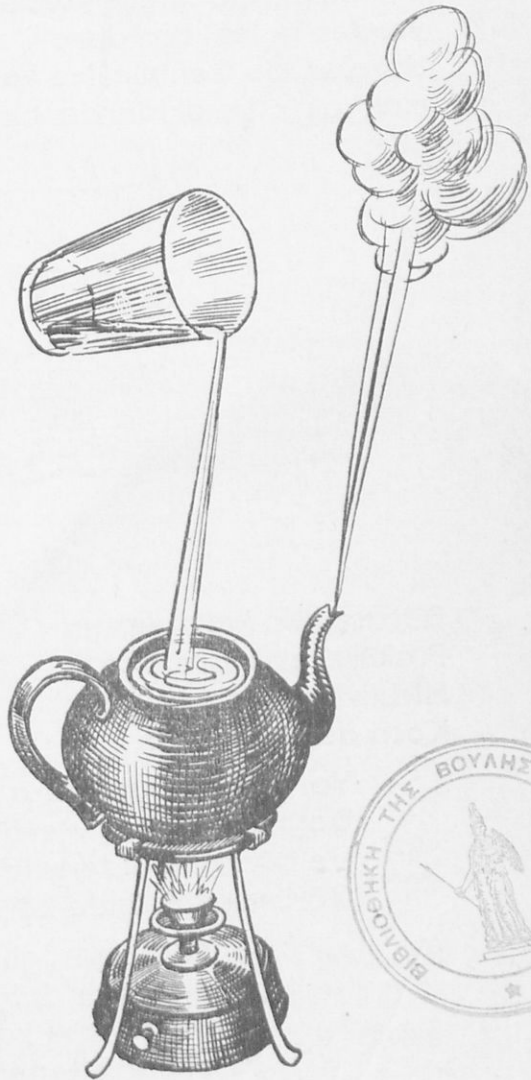
Yağmurla toprağın derinliklerine geçen su damlası, yerin altını çok karanlık bulur. Pek yalnız olduğu için burasını bezenmez. Toprağın altında daha uzaklara doğru yürümeğe başlar. Yolda kendi gibi su damlaları buldukça onlarla beraber yürür. İlerde başka su damlalarıyla birleşirler, hepsi birleşince, kendi kendilerine:

— Biz, bu karanlık, güneşsiz yerde mi kalacağız? Yavaş yavaş yukarıya doğru bir delik oyalım, oradan dışarıya bakalım, biraz güneş görelim, derler.

Kendilerine çıkacak bir delik açmaya başlarlar, çalışırlar, uğraşırlar, sonunda bir gün güneşi ve gökyüzünü görürler.

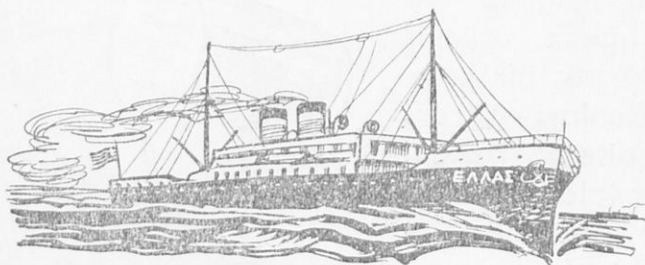
— Oh, yer yüzü ne güzelmiş.

Diye sevinirler. Seviçlerinden bir türlü yerlerin-
de duramazlar, yu-
karıya fıskırırılar. Bö-
ylece her yana ya-
yılarak kaynaşmağa
başlarlar. İste size
ormanlarda, kırlarda
suyunu içtiğiniz ve
oynaştığınız gümüş
gibi parlak bir kay-
nak. Bunları gören,
yerin altındaki öteki
su damlaları da hep
birden biribirlerini i-
terek bu delikten dı-
şarı çıkmağa ugra-
şırılar. Artık burada-
ki yer dar gelir; bu-
nun için ilk çıkanlar
ileri doğru akmağa
başlarlar. Ötekiler
debunların arkası sı-
ra giderler. Böylece
ormanın yeşil otlı ve
çiçekli yollarında kı-
vrıla kıvrıla giderler.
Uzaklara, çok uza-
klara doğru yürürler.
Geçtikleri yerlerde
mavi, yeşil, sarı çiçe-
kler açılır.

İşte size her yanı çiçeklerle süslü, içine girerek istediğiniz gibi oynayabileceğiniz sulu bir derecik.

Bu dere böylece yola koyulup giderken başka yerden gelen bir dere ile karşılaşır. Karşılaşan dereler de kendilerine katılır ve kocaman bir ırmak olur. İrmaklar da birbirine katılarak nehir olur.

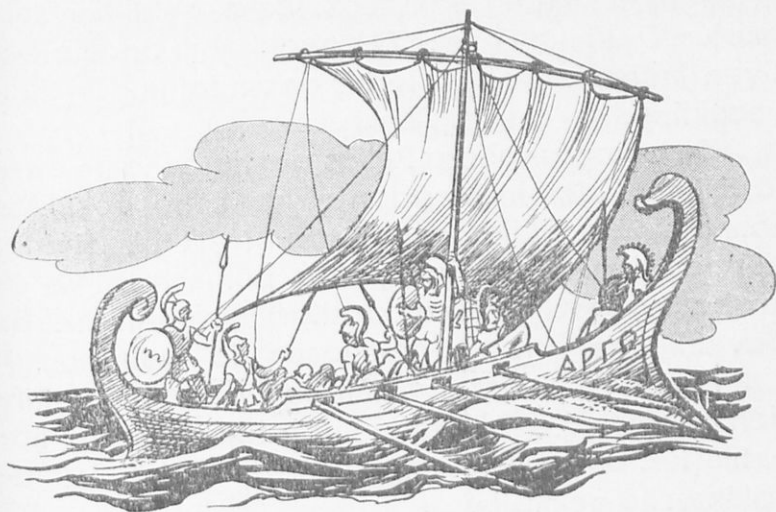

39. GEMİ

Bacasından kara duman
Püskürerek koşar, koşar,
Hiçbir tarafta durmadan
Koca denizleri aşar.

Yorulmadan uzaklara
Doğru yürür enginlerde,
Ve günlerce giderse de
Görünmez önünde kara.

Gece demez, gündüz demez
Ona saldırır dalgalar.
Korkmaz, onu kasırgalar,
Fırtınalar altedemez.

40. ΙΑΣΟΝ VE ALTIN POST

(Kahramanlık masallarından :)

Çok eskiden Yunanistanın Tesalya vilâyetinde Volosun yanında İOLKOS şehri varmış. Bu şehirde ESON isminde biri kral imiş. Bu kralın bir oğlu ile bir de kardeşi varmış. Kralın oğlunun adı İASON kardeşininki de PELİAS imiş.

Pelias kardeşine karşı isyan etmiş tahtından indirerek kendisi kral olmuştur. Fakat Pelias kral olduktan sonra gönlü bir türlü rahat etmemiş, daima tahtında kalamıyacağı korkusu içinde yaşamıştır.

Bir gün krallığın ne kadar süreceğini anlamak için Delfi ilâhından sormağa karar vermiştir. Delfi ilâhına birçok armağanlar göndermiş ve ondan

krallığı için kimden sakınması lâzım geldiğini sormuştur. Delfi ilâhı ona: «Tek ayakkabılı adama katiyen inanma. Seni böyle bir adam tahtından indirecektir» diye cevap vermiştir.

Bu cevaptan sonra Pelias daima evham ve telâş içinde kalmıştır. Aradan birkaç sene geçtikten sonra bir gün Pelias sarayında büyük bir ziyafet vermeğe kalkmıştır. Bu ziyafete bütün hısım ve akrabasını, sevdiği birçok dostlarını çağırmıştır. Bu davetliler arasında yeğeni İason da bulunmuştur.

Fakat İason saraya gelirken yolda bir nehir-den geçmiş ve ayakkabısının bir tekini su alıp götürmüştür. Bunun için amcasının ziyafetine tek ayakkabı ile gelmiştir.

Pelias yeğenini böyle tek ayakkabı ile karşısına çıktığını görünce Delfi ilâhının söylediğini hatırlıyarak bütün bütüne şaşırıp kalmıştır. Nihayet ona ilk söz olarak: «Sana, ölümün akrabandan biri ile olacağını ilâhlar haber verse ne yapardın?» sorusunu şormuştur. İason derhal: «O akrabayı altın tüylü koçu aramağa gönderirdim» cevabını vermiştir. Bunun üzerine Pelias da hemen yeğenine bu altın tüylü koçu bulup postunu getirmesini emretmiştir.

Şimdiki Kafkasya taraflarında Kolhida isminde bir yer varmış. İşte altın tüylü koç bu yerde bulunuyormuş. Fakat bunu almak için de hiç bir kimse cesaret edemeyormuş. Çünkü bu koçu kaç kişi almak istemişse hepsi burnundan ateş püsküren boğalar, silâhlı devler, ve bir takım ejderhalar tarafından öldürülüyormuş,

Halbuki İason, hiç bir şeyden korkmaz, yılmaz, zeki ve cesur bir genç imiş. Yunanistanın tanınmış şehirlerinden kendisi gibi kahraman ve cesur elli genç arkadaşile birlikte Argo denilen bir gemi ile hemen yola çıkmıştır. Bin bir zorluklar içinde İason, zekâsı ve cesareti sayesinde koçun bulunduğu yere varmış ve onun derisini alarak amucasına götürmüştür.

41. GÖKYÜZÜ

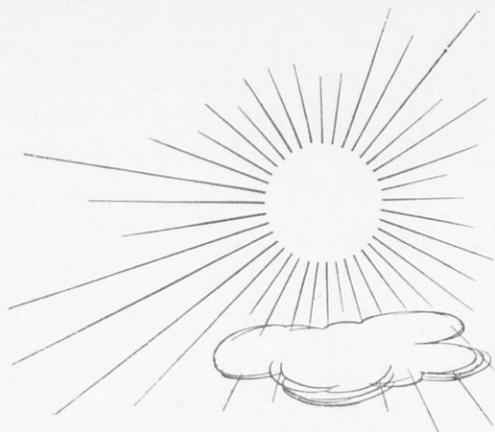
Dün sinemaya gidecektik. Sabahleyin kalkınca bir de ne göreyim? Şakır şakır yağmur yağmıyor mu? Çok canım sıkıldı, somurtmağa başladım:

—Üzülme Tekin, dedi; gelecek pazara gide-riz. Ne olacak, senin böyle için içine sığmıyor... Bir düşün, kim bilir şimdi çiğçiler, bahçıvanlar ne kadar seviniyorlar. Çünkü yağmur onların ekinle-rine, zerzevatlarına can verir.

—Ağabey, yağmur neden olur?

—Yeryüzünde birçok dere irmek, göl, deniz yok mu? bunların suları güneşten ısınır ve daha çok ısınınca da buğu olur. Annenin kaydattığı su-dan da buğu çıkmıyor mu? Buğular havanın yük-seklerine çıkarlar. Oralarda pamuk yığınları gibi birikirler. Soğuk olunca bunlar gene su olur ve a-karlar. Biz buna yağmur deriz. Su çok soğuyup donarsa, pamuk dökülür gibi, yağmurlar kar olur-lar. Hep bunları güneş yapar.

—Güneş mi yapar? Ne de ustalıkları varmış güneşin!...

42. GÜNEŞİN USTALIKLARI

Güneş kadar ustalıklı ne vardır ?

—Güneşin hiçbir gün başka yerden doğduğunu gördünüz mü ?

—Sahi, hep şuradan doğar.

—Güneşin doğduğu yere doğu, battığı yere de batı derler.

—Bir de esen rüzgâra bakıp lodos diyorsunuz, poyraz diyorsunuz. Bunları nasıl anlıyorsunuz, ağabey ?

—Çok kolay, güneşin doğduğu yeri sağımıza, battığı yeri de solumuza alırsak önümüz kuzey olur, arkamız da güney. Kuzeyden esen rüzgâra poyraz, güneyden esene de lodos deriz. Poyraz lodosdan daha serindir.

—Peki, geceleyin bunları nasıl anlarız ?

—Geceleyin de yıldızlara bakarlar, aya bakarlar, bir de kutupyıldızı derler bir yıldız vardır, ona bakarlar.

O gün şinemaya gitmedim. Evde dünya yuvarlağının dört köşesini öğrendim. Bu da bir kazanç değil mi?

Sorular:

Yağmur neden yağar? Yağmurun ne faydaları vardır?

—Buğu ne demektir? — Bulut nedir?

— Kar nedir? — Doğu ve batı nerededir?

— Güney ve kuzey neresidir? — Bir

ormanda kalsanız yolunuzu nasıl bulursunuz?

— Yağmuru sever misiniz? — Geceleyin yol nasıl

bulunur, dört yön nasıl belli olur?

43. SANATLAR VE ERTBİKLER

Turhan dedi: — İlerde
Ben olacağım doktor,
Doktorlar hastalara
Koşup ilâç buluyor...

Orhan dedi: — Bunu bil
Ben kaptan olmalıyım.
Çünkü toprağın değil,
Denizlerin malıyım...

Cengiz dedi: — İsterim
Olayım bir avukat,
Dava kazandığım gün
Şanım olur iki kat...

Erol dedi: — Çalışıp
Olacağım bir çifçi,
Bin tane hazne saklar
Çünkü toprağın içi.

Aydın dedi : — Gözüm yok
Toprağında, taşında,
Demirci olacağım
Ben örsümün başında.

Argon dedi : — Ne mutlu
Olabilirsem asker,
Bır subay vatam için,
Temiz kanını döker ..

Günay dedi : — Bir şehri
Yapar, kurar bir dülger.
Ben ancak sevinirim
Dülger olursam eğer ...

Demir dedi : — Siyasal
Bir adam olacağım.
Yurduma çalışarak
Geçecek bütün çağım ...

Çetin dedi : — Bu sanat
Beni kendine çeker.
Hele ben büyüyeyim,
Olacağım kimyager ...

Yalçın dedi — Ben başka
 Bir yola sapacağım :
 Usta marangoz olup
 Eşyalar yapacağım ...

Yaman dedi : — Öğretmek
 Benim için ergedir.
 Öğretmenler yurt için
 Bizleri yetiştirir ...

44. FAYDALI HAYVANLAR

Öğretmen talebeye dedi ki :

—Çocuklar, sizinle işsiz bir adaya gideceğiz; bu adanın bizim yurdumuz kadar güzel suları, toprakları var. Yalnız burada hiç bir hayvan yok. Beraber ne kadar hayvan istersek götürebiliriz. Düşününüz bakalım, hangi hayvanları almamız daha iyi olur?

Erdoğan :

—Ben arı götürürüm, dedi, tatlı tatlı bal yeriz.

Güner :

—Ben bir kanarya alırım, dedi, güzel öter, hepimiz dinleriz.

Öğretmen gülümsedi :

—Kanarya dinliyerek bal yemek iyi bir şey ise de daha önce düşünülecek daha iyi, daha faydalı ne var ?

Turgut elini kaldırdı :

—Öyleyse at götürelim. Kendimiz bineriz, yüklerimizi de taşıtırız; istediğimiz yere kolayca gideriz.

Öğretmen :

—Sen ne dersin Özdemir ?

Özdemir :

—Adada çok mu kalacağız ?

—Tut ki ölünceye kadar...

—Öyleyse attan önce öküz lâzım. Ekmeksiz yaşayamayız. Ekmek buğdaydan yapılır. Buğday yetiştirmek için toprağı işlemek ister. Ben çifçi çocuğuyum, bilirim: Buğdayı ekmeden önce toprak,

sabanla altüst edilmelidir. Bu sabanı öküz çeker...

Öğretmen:

—Aferin, Özdemir... Çok doğru söyledin...

Ayhan dedi ki:

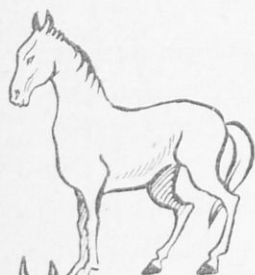
—Yalnız ekmekle iş bitmez ki; ölünceye kadar adada kalacağız diyorsunuz... Giyimlerimiz eskিয়েince ne yapacağız? Adada yalnız yaz olmaz: Bunun kara kışı da var... Ben koyun götürürüm, yününden kumaş yapar, kendimizi soğuktan koruruz.

Öğretmen:

—Bu doğru, dedi, hem koyunun etini de yeriz. Sonra sütünden yağ, yoğurt, kaymak, peynir yaparız. Sen söyle bakalım. Alı, sen ne götüreceksin?

Ali:

—Ben de koyun diyecektim. Arkadaşım benden önce

davrandı. Bari ben de keçi götürüyüm. Yağ ve süt için keçi de işe yarar.

Yıldız söze karıştı :

—Tavuğu unutmayınız. Hele hastalanırsak eti, yumurtası işimize yarar.

Öğretmen :

—Sen bir şey söylemiyorsun Özer...

Özer sordu :

—Ada büyük mü ?

Öğretmen :

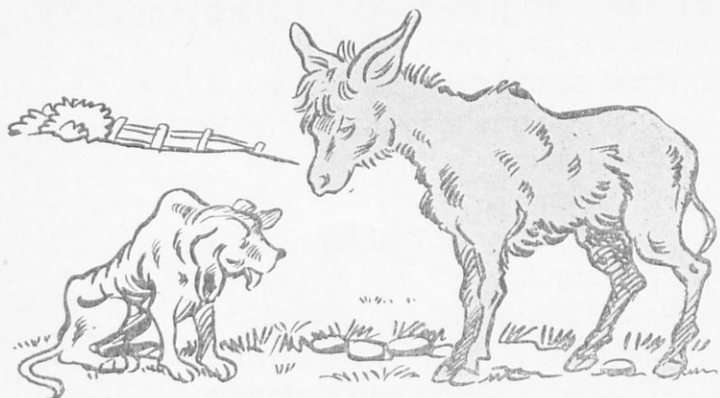
—Diyelim ki Atina kadar büyük...

Özer :

—Öyleyse bir yerden bir yere gitmek, yük taşımak için de hayvanlar lâzım... Adamız sıcak ülkelerde ise deve, yahut fil, dağlık ülkelerde ise, eşek ile katır götürürüm.

Öğretmen :

—Okay çocuklarım, dedi, hepiniz iyi cevap verdiniz. Şunu iyi biliniz ki hayvanlar olmasaydı biz yaşamak için çok zorluk çekerdik.

45. BREM MIZIKACILARI

Bugün size pek eğlenceli bir öykü anlatacağım

Brem bir Alman şehrinin ismidir. Orada bir değirmencinin eşeği, uzun yıllar değirmenden un çuvalları taşıyarak yorulmuş ve çok kocamıstı. Bunu gören sahibi, genç bir eşek satın aldı. Onu ahırın bir köşesine bağladılar. Önüne ancak ölmeyecek kadar et atıyorlardı. Kocalmış eşek:

—Burada her gün pineklemektense Breme gider, mızıkacılık yaparım, dedi.

Ahırdan çıkarak yola çıktı. Yavaş yavaş ilerlerken yerde yatan bir köpek gördü. Köpek, uzun düşüncelere dalmıştı. Eşek, seslendi:

—Köpek kardeş, neye böyle düşüncelisin?

—Hiç sorma daha iyi; artık kocadım, kuvvetim kalmadı. Bir işe yaramadığım için beni sokağa attılar. Şimdi nereden ekmek bulacağımı düşünüyorum.

— Hiç üzülme, benimle Breme gel, orada mızıkacılık yaparak yaşarsız. Seslerimiz de birbirine uygundur.

Köpek, sevinçle eşeğin yanında yola koyuldu. Yolda bir kedi buldular. Kedi, suratını asmış, kaşlarını çatmıştı. Köpekle eşeğe selâm bile vermedi. Eşek, eğlenerek sordu:

— Niçin çatık kaşlı duruyorsun ?

— Alayın sırası değil. Görüyorsun ki işim pek kötü. Beni her gören bir tekme vuruyor. Aradası-rada çaldığım kuru ekmekler için bile dayak yiyorum. Benimle eğlenmek sana yakışır mı ?

— Kusurumu bağışla, bilmiyordum. Sana güzel bir iş bulayım. Biz ikimiz Breme mızıkacılık yapma-ğa gidiyoruz; senin gibi güzel sesli bir arkadaşı arasak bulamazdık. Bizimle beraber gelirsin olur, biter.

Kedi, sevinerek onlara katıldı. Üçü birden yolda gübre yığınlarının arasında bir horozun hiç susmadan öttüğünü gördüler.

Mızıkacılarından biri seslendi :

— Hey, horoz kardeş, neden böyle durmadan ötüyorsun ?

— Canım çok sıkılıyor da ondan. Çünkü bugün benim son günümdür. Sahibim seslenirken duydum: Beni yarın öğle yemeğinde yemek istiyormuş; bu akşam beni kesecekler.

Eşek :

— Budala, diye bağırdı, hiç böyle ölüm beklenir mi? Haydi bizimle gel; biz Breme mızıkacılık

yapmağa gidiyoruz; senin sesin de çok işimize yarayacaktır. Haydi durma, gel...

Dördü birden Brem yolunda ilerlemeğe başladılar. Bir günde Breme gidemezlerdi. Geceyi ağaçlık bir yerde geçirmek istediler.

Eşekle köpek bir ağacın altına uzandılar. Kedi ile horoz da ağacın tepesine çıktılar. Horoz, kendine iyi bir yer aramak için en yüksek dallara çıkmıştı. Oradan bakarken uzakta bir ışık gördü; eşeğe bağırdı:

— Yahu, karşıda bir aydınlık görüyorum. Burada acıacına yatacağımıza oraya gidelim, yiyecek buluruz.

Horozun bu sözüne hepsi sevinçle «peki» dediler. Hızlı hızlı yürümeye başladılar. Çok geçmeden ışığa yaklaştılar. Burası bir hırsız yatağı idi.

Evin kapısına gelince eşek pencereye uzanıp içeriye baktı: Hırsızlar büyük bir yemek masası başında

toplanmışlardı. Masanın üzerinde bir çok yiyecek vardı. Eşek, gördüklerini arkadaşlarına anlattı. Hep birden hırsızları evden kaçırmanın yolunu aramağa başladılar.

Sonra şöyle yaptılar :

Eşek, ön ayaklarını kaldırıp pencereye dayadı; köpek, bunun umuzuna çıktı. Kedi de köpeğin sırtına bindi ve en üste, kedinin başına da horoz çıktı. Hep birden mızıkaya başladılar :

Eşek anırıyor, köpek havlıyor, kedi miyavlıyor, horoz ötüyordu.

Hırsızlar, baskına uğradıklarını sanarak kendilerini ormana dar attılar. Bizim mızıkacılar da pencereden içeriye dalarak masaya dizildiler. Günlerce acıkmiyacak kadar yidiler. Artık başka işleri kalmamıştı. Eşek, avluda uzanmıştı. Köpek, kapının arkasında yaslandı. Kedi, ocağın sıcak küllerinin yanına yattı.

Horoz ise evin damına çıktı. Hepsi de çok yorgun oldukları için derin bir uykuya daldılar.

O sırada hırsızların başı, evde ne olup bittiğini anlamak için adamlarından birini yolladı. Hırsız, eve girince ocakta yatan kedinin gözlerini karanlıkta parlıyan kor parçaları sanarak sigarasını yakmak için elini uzattı. Kendini korumak isteyen kedi hırsızın üzerine atıldı, sivri tırnakları ile yüzünü gözünü kanattı. Hırsız neye uğradığını bilmiyerek kapıya koştu.

Köpek bu saygısız konuğun bacaklarını keskin dişleriyle okşamağa başladı. Sırasını bekliyen eşek, hırsızın arkasına doğru iki çifte savurdu. Bu-

kadar gürültüden uyanan horoz da ötmeğe başladı. Hırsız kan ter içinde arkadaşlarının yanına döndü.

Hırsız gördüklerini şöyle anlattı :

— Aman, bu eve cinler üşüşmüşler, ocağa elimi uzattığım sırada biri yüzümü, gözümü parçaladı, kapıya koştum, orada birisi keskin bıcağı ile bacağımı yaraladı, avluda sırtıma sopalar indi. Bu aralık evin üstünde birisi :

— Onu buraya getirin, diye bağırmağa başladı. Nasıl kaçtığımı bilmiyorum.

Hırsızlar, artık o eve dönmediler. Bizim mızıkacılar da oraya iyice yerleştiler.

46. AĞAÇLARIN KANI

Babam bahçeye düşkündür. İşlerinden artan bütün saatleri çiçeklerine, ağaçlarına verir.

Bizim bahçede olan kiraz, armut, elma ağaçları kimsenin bahçesinde yoktur. Yazın gölgeleğinde otururuz, yemişleri olunca toplarız. Bizim evde yemişe hiç para verilmez.

Bahçemizin gürbüz, taze ağaçları arasında kavruk, sıska, ipincecik bir kiraz ağacı vardır. Ben onu hiç sevmem.

Bir gün babama dedim ki :

— Bu pis ağaç bizim bahçemize hiç yakışmıyor, ne gölgesi var, ne yemişi... Ben senin yerinde olsam onu keser, yakarım.

Babam, beni ağacın yerine götürdü:

— Bu zavallı kiraz da ötekiler gibi büyüyecekti. Benim yüzümden böyle sıksa, hastalık kaldı.

Bir çok yıl önce ben senin yaşında bir çocuktum. Babam bu kirazları yeni ekmişti. Onlar okula yeni baş-

lamış çocuklar boyunda, incecik incecik fidanlardı.

Bir gün canım sıkılıyordu. Bir ekmek bacağı aldım; yapacak başka iş yokmuş gibi bu zavallı fidanın göğsünü çentmeğe başladım. Açtığım taze yaralardan ince su damlaları sızıyordu.

Bunu gören anem yetişti. Bana dedi ki:

— Yazık değil mi bu fidana ... O da senin gibi çocuk ... Bu damlıyan su onun kanıdır ...

Annemin bu sözleri üzerine yüreğim öyle sızladı ki anlataman. Kardeşini yaralamış bir kötü adam gibi oradan uzaklaştım.

Kiraz ağacı ölmedi, açtığım yaralar yavaş yavaş kapandı. Yalnız yıllar geçtikçe onun izleri de büyüyor, derinleşiyor.

Öteki ağaçlar dinç, gürbüz adamlar gibi büyüyorlar, bizi gölgeye ve yemişe boğuyorlar. Bu zavallı; böyle cılızğ sakat yaşıyor. Canlı bir ağaca dokunmak bir adama, bir hayvana dokunmak kadar büyük bir suçtur çocuğum.

47. K U Z U .

Minimini bir kuzum var,
Çayırlarda gezer, oynar.
Hep arkamdan koşar, gelir ;
Yaramaz pek neşelidir.

Yanından ayrılısam biraz,
Arar, yanık yanık meler,
Kırdaki otlarla doymaz,
Daha ister neler, neler :
Şeker, arpa, fıstık, üzüm,
Çok bilmiştir iki gözüm.

48. KURBAN BAYRAMI

Bugün kurban bayramıdır. Ramazan bayramından iki ay on gün sonra kurban bayramı gelir. Okullar arife günü ile beraber tam beş gün kapalıdır. Bayram namazından sonra çocuklar annelerinin, babalarının ve bütün büyüklerin ellerini öptüler. Herkes birbirile bayramlaştı. Camiden çıkılınca kurbanlar kesildi. Etleri komşulara ve daha ziyade fakirlere dağıtıldı.

Küçük Ahmedin köyünde çok eski bir adet vardır. Kurban kesilir kesilmez ateşler hazırlanır, koyunlar şişlere geçirilip çevirme yapılır. Küçükler teprik için akraba, dost ve komşu evlerini gezerler ve bir araya toplanıp üstlerini başlarını, yeni elbiselerini kirletmeden oynarlar. Büyükler de ateş başında çevirmeleri pişirmekle uğraşırlar. Akşam üzeri çevirmesini ateşten ilk çıkaran havaya birkaç el silah atar ve köyün şenliği bütün bütün artar. Kurban bayramı müslümanların en güzel adetlerinden biridir.

Küçük Ahmedin okul arkadaşı Orhanın babası bu sene biraz fakir düşmüştü. Tütünleri uymamış, çoğu tarlada yanmış, pazarlıkta fiyatlar da yardım etmemişti. Orhanın evinde bu yıl kurban kesilmemişti. Ahmet bunu daha bir gün evvel arkadaşı Orhandan öğrenmişti. Bayram akşamı Orhanın özüntülü halini annesine anlattı.

Küçük Ahmedin babası iki kurban kesecek ve ikisini de çevirme yapacaklardı. Komşularının kur-

ban kesmeyeceklerini Ahmedin annesi de biliyordu. Bayram sabahı Ahmede dedi ki:

— Yavrum, bugün Orhanın hiç yanından ayrıлма. Onu bizim eve getir, birlikte bayram yapalım. Ahmet annesinin dediği gibi yaptı. Çevirmeler piştikten sonra Orhan ile eve geldikleri zaman Ahmedin babası yarım gövde çevirmeyi almış evden çıkıyordu. Ahmet babasına sordu:

— Babacığım bu çevirmeyi nereye götürüyorum?

— Bu komşumuz Orhanın babası ile annesinin hakkıdır. Yesinler diye onlara götürüyorum.

Ahmetle Orhan birer kardaş gibi kocaclaştılar ve Ahmedin annesinin hazırladığı sofranın üstündeki sıcak çevirmenin başına oturdular.

49. GÜNEŞ SAĞLIK GETİRİR.

Güneş anne ışıklarına: «Hazır olun; bugün yer yüzüne ineceksiniz. Fakat korkarım ki şu yağmur bulutları yolunuzu kesecek» dedi.

Kocaman bir bulutun arkasında hapis kalmak güneş ışıkları için ne can sıkıcı şeydi.

Bir ışık şöyle söylemeye başladı:

— Ben dün küçük Günere: «Bugün bahçenize gelirim» diye söz vermiştim. Anneciği hastadır, doktorlar bahçede güneş altında oturmasını söylemişler. Güner de bana yalvarmıştı: «Kuzum ışıkciğim, yarın parla da annemi bahçeye çıkarayım, çabuk

iyi olsun» demişti. Ah, hayın bulut, şimdi ben seni, bak, nasıl kovarım.

Küçük ışık bu işi yalnız başına yapamazdı. Kardeşleri de ona yardım ettiler. Bulutu birdenbire sürüp atamadılar ama, üzerinde okadar çok durdular ve onu öyle yaptılar ki bulut homurdanarak biraz öteye döndü. O vakit küçük bir yarık açıldı.

Bizim minimini ışık buradan sıyrıldı, kardeşini de çağırdı, daha birçok ışıklar bulutum arasından Günerin oturduğu küçük evin önündeki bahçeye akın ettiler.

Güner kederli yüzü ile bahçe kapısının önünde durmuş, dargın dargın gök yüzüne bakıyordu. Bu sırada güneş ışıklarının geldiğini görünce yüzü

güldü. Heman annesinin odasına koştu: «Anneciğim, bak, dedi, güneş geldi, bütün bahçe ıçıkla doldu, bir kere gel de gör...»

Annesini elinden tuttu, bahçeye çıkardı. Kadıncağız çok zayıflamıştı, yüzü sapsarı idi. Cüner, onu bir elma ağacının altında hazırladığı yumuşak bir halıya oturttu. Annenin yeri hakikat çok hoş, çok rahattı. Elma ağacı, güzel kırmızı çiçeklerinden bir kaç tanesini hasta kadının kocağına serpti.

Bahçede türlü türlü çiçekler açmıştı. Kuslar çivil çivil ötüyorlardı. Limon sarısı renginde süslü bir kelebek, annenin eline kondu. Kadıncağız burada rahat rahat oturuyor, uzun zamandanberi görmediği bu sıcak güneşe ve güzel çiçeklere bakıyordu:

— Benim sevgili Günerciğim, burası nekadar güzel; güneş bana çok iyi geliyor.

Güner, eğildi, sevinçle annesinin yüzüne baktı:

— Anneciğim, yanakların pempe pempe olmağa başladı, dedi.

— Bana da öyle geliyor kızım. Eğer güneşin ışıkları her gün böyle parlaşa, ben de bahçede oturabilsem, yakında büsbütün iyi olacağım, yeniden yüzüme renk gelecek.

50. KARINCA YUVASI

Okulun yolu üzerindeki ormanda bir büyük karınca yuvası vardı. Yola yakın ve büyük bir meşe ağacının dibinde idi. Dal parçaları ve toprakla karışık yaprak yığınları ile bir küme halinde görünür. Tepesi yuvarlak, dibi geniştir.

Akşam üzeri evimize gelirken karınca yuvası ıssızlık içindedir. Dışarıda bir karınca bile göremeyiz. Yalnız sabahleyin geçerken güneşin ışığı ve sıcağı altında karıncalar pek işçendirler. Ekin kıvrıntılarını tarladan yavrularına taşırlar.

Karıncaların, gövdeleri ortasında küçük bir kamburları vardır. Boynuzları uzun ve çeğneleri sağlamdır.

Onlara dokunursanız ısırırılar. Ev karıncaları gibi kuyruklarile sokmazlar. Öğleyn onları pek işçen buluruz. Yuvalarının tepesinde birçok delik açtıklarını ve içeriye, dışarıya koştuklarını, yaprak ve küçük dal parçaları getirerek, kümelerine eklediklerini görürüz. Yuvaya yiyecek taşıyan karıncalar da aynıdır.

Bir gün Coşkun, birçok karıncanın ölü bir kurdu parçalamakta olduklarını görmüş. Her karınca böceğin küçük bir parçasını yuvaya taşımış.

Arasına karıncalar yuvalarından ak renkli birçok küçük parçacıklar çıkarırlar, korucu Ahmet bunları kuşlarına yedirir. O, bu parçacıklara «karınca yumurtası» der. Coşkun, bunların yumurta olmadıklarını söylüyor. Bunlar; ipek torbalar içinde yavru karıncalardır ki isimleri «koza»dır.

Adi karıncalar, çok küçüktür. Yeni çıkan yavru karınca gözsüz ve ayaksızdır. Ana karıncalar yavrularını balla besler ve ağzından çıkardığı ipek iplikle yavrularının yanlarına torba örer. Torba örülünce içindeki kurda artık yiyecek verilmez. Ançak bakılır. Gündüz güneşe çıkarılır, gece de yuvaya götürülür. Torba içindeki kurt yavaş yavaş gözlü, ayaklı bildiğimiz karınca olur. Ana karıncanın yardımı ile kozasından çıkar ve çalışmaya başlar.

Bir gün Coşgun, değnekle bir karınca yuvasını deldi. Yaprakların altındaki geniş çukurda birçok beyaz kozalar gördü. Karıncalar çok kızdılar. Onu ısırdılar. Öbür yavrularını korumak için kozaları ağızlarına alıp kaçtılar.

Akşam, evimize dönerken karıncaların yuvayı onarmakta olduklarını gördük. Bütün delikler kapatılmış ve kozalar içeride saklanmıştı. Bir yaz günü karınca yuvası üzerinde uçuşan bir çok kanatlı karıncalar görmüştük. Coşgunun dediğine göre bunlar ana ve baba karıncalardır; kanatsızlar da işçi karıncalardır.

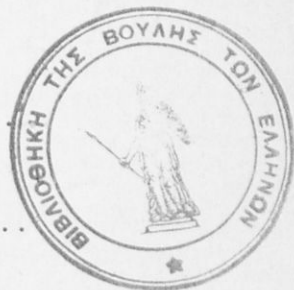
51. B A H A R

Artık uyan ey toprak,
Ey sevgili anne, kalk ;
Bütün bir kış uyudun
Ne bir çiçek, ne yaprak ...
Artık uyan ey toprak ! ...

Biliyorum göğsünün
Yaraları pek derin ;
O yarayı saracak
Gene kendi ellerin.
Sarılmıştır yaran, kalk,
Artık uyan ey toprak !

Her el seni hırpalar,
Çünçü sende her şey var.
Hep senden can alacak
Şu kurumuş ağaçlar.
Fırtına, kar bitti, kalk ;
Artık uyan ey toprak ! ...

Bu yıl bolluk olacak,
Boş ambarlar dolacak ...
Bütün bir kış uyudun,
Ey sevgili anne, kalk ;
Artık uyan ey toprak ! ...

52. K U Ş L A R

Yükseklerden uçun kuşlar ;
Sizin için tehlike var :
Yerde pusu kurmuş ölüm ;
Çok acıyor size gönlüm.

Yere inmeyiniz sakın,
Geçip gidin akın akın.
Mademki var kanadınız;
Bütün tadını alınız ;

Bulutlarda dolaşmanın,
Yüce dağlardan aşmanın.
Benim olsaydı kanadım
Böyle, yerde yaşar mıydım ?

53. YANKI

Küşük Ali, yankının ne olduğunu bilmiyordu.

Bir gün çayırda gezerken bağırmağa başladı:

— Hey! Hey!

Karşındaki ağaçlıktan bir ses duydu:

— Hey! Hey!

Ali, ağaçların arkasında birinin saklandığını sanarak sordu:

— Kimşin?

Karşındaki ses gene:

— Kimsin?

Dedi. Ali öfkелendi:

— Aptalın birisin!

Karşından aynı sözler geldi.

— Aptalın birisin!

Ali, çok kızdı ve artık ağaçlıkta gizlenen ço-

cuğa karşı ağzına geleni söyledi. Söylediği sözler olduğu gibi kendisine dönüyordu.

Ali, dayanamadı, ağaçlığa girdi ve kendisile eğlenen çocuğu aramağa başladı. Hiç kimseyi görmedi. Koşa koşa eve geldi. Annesine başına gelenleri anlattı. Annesi gülmeğe başladı ve dedi ki:

— Oğlum, yanılıyorsun... Sana kimse kötü söz söylememiş. O kötü sözleri söyleyen sensin. Eğer iyi sözler söylemiş olsaydın, ağaçlıktan da sana iyi sözler gelirdi. Sen ne söyledinse onu duydun.

54. T A R L A.

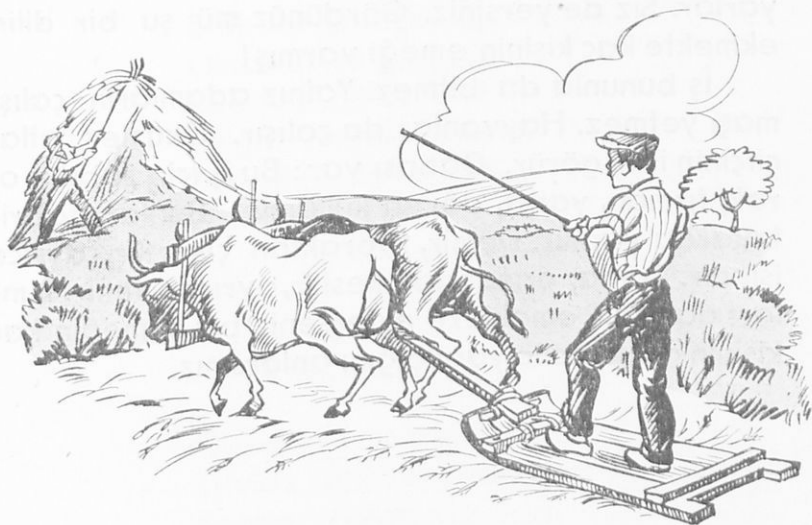
Haydi, biraz kıra çıkalım

Oh! hava ne güzel. Gök masmavi. Tek bir bulut yok. Güneş, ortalığı parlatıyor. Serçeler sıçraya sıçraya koşuyor, hep birden pırrrr diye uçuşuyorlar. Kırlangıçlar ok gibi geçiyor. Yoncalar arasında kanatlarının ucu kara gagaları kırmızı, uzun bacaklı leylek babalar dolaşiyor.

Kurbağalar vırak vırak ötüyor; böcekler hiç durmadan çırılıyor. Öküzler, inekler böğürüyor. Kuzular meliyor.

İşte bir tarla. İki gürbüz öküz enselerile boyundruğa asılıyor, gacır gacır sabanı çekiyorlar. Sabanın ucundaki demir, toprağın göğsünü yarıyor, toprağı bir yana yığıyor.

Tarla ne büyük. İzler, yanyana uzanıyor, uzanıyor...

55. BİR DİLİM EKMEK

Hergün yediğimiz ekmek için kaç kişi çalışır, hiç düşündünüz mü? Önce buğdayı yetiştirmek için çifçi, günlerce çalışır. Toprak sürülür, buğday ekilir. Buğday yetişince sapından biçilir, demetlenir. Demetler yığın edilir. O yığınlar sonra harman edilir; dövenin altından çıkanlar bir araya toplanıp yerde savrulur, buğday samandan ayrılır. Çuvalalara doldurulur. Değirmene gönderilir. Orada buğday öğütülür, un çıkarılır. Çıkan un gene çuvalarla fırınlara gelir. Fırıncılar onları yoğurur, fırında pişirir. Ekmekçiler, atların sırtındaki küfelerle bu pişmiş ekmekleri dağıtırlar, satarlar. Sofrayı kuranlar da onu dilim dilim keserek önünüze ko-

yarlar. Siz de yersiniz. Gördünüz mü şu bir dilim ekmekte kaç kişinin emeği varmış!

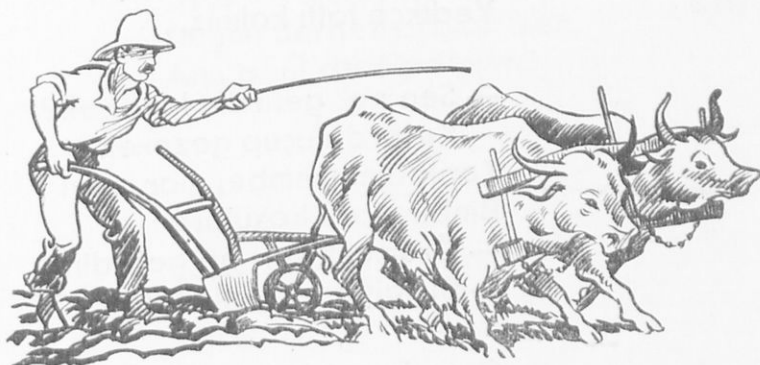
İş bununla da bitmez. Yalnız adamların çalışması yetmez. Hayvanlar da çalışır. Öküzler, atlar çifçinin işini görür. Dahası var: Bu iş için saban, orak, tırman, yaba, döven kullanılır. Bunlar fabrikalarda yapılır. Demir, topraktan çıkarılır, ayrıca işlenir. Tahta, ormandan kesilir, ayrıca işlenir. Bunları da öteki emeklere eklerseniz bir ekmeğin kaç kişinin çalışmasıyla yapıldığını anlarsınız.

56. E K M E K

Çifçi sürer tarlayı,
 Sonra eker buğdayı.
 Boy verir azar azar,
 Saplar gittikçe uzar.
 Başaklar olgunlaşır,
 İçleri dolgunlaşır.
 Yazın artınca sıcak
 sararır herbir başak.
 Biçerler ekinleri,
 Şenlenir harman yeri.
 Olup bitince harman,
 Ayrılır buğday saptan.

Bitmedi işler gene,
Oradan değirmene
Buğdayı götürürler.
Değirmen taşı döner,
Ezer un yapar bunu,
Fırıncı alır unu,
Su, maya kor, yoğurur,
Yapar bir güzel hamur;
Sonra fırına atar,
Pişirir bize satar.

Güzel kokulu ekmek,
Olmaz seni sevmemek.
Sensin yemeklere baş,
Her yemeğe arkadaş.

57. BÖCEKLERİN DÜĞÜNÜ

— Gününüz aydın, hepiniz.
Buyurun içeri giriniz.

Arı, sen söyle, düğüne
Getirdiğin armağan ne?

— Bal getirdim bal, alınız,
Yedikçe tatlı kalınız.

— Sen ne getirdin kelebek?

— Kırlarda uçup gezerek
Topladım pembe, mor, sarı
Binbir çiçek kokuları.

— Örümcek sen ne getirdin?

— Bir giyecek gelin için.

O en ince bürümcükten,
Güzel görünür her giyen.

— Sen, parlak altınböceği,
Söyle ne getirdiğini?

— Ben getirdim size alın
İşte, küme küme altın.

— Ateşböceği, hani sen
Ne getirdin bir göstersen...

— Mum alevi, mum alevi.
Aydınlanınsın düğün evi.

— Atsineği, seninki ne?

— Ben, kuzum, düğün evine
Yarayacağı bilirim,
Çalgı ile oyun getirdim.

— Sivrisinekcik hoş geldin

Sen neden eli boş geldin?

— Ben de kendimi getirdim.
Çok çalıştım dans öğrendim.

Dansetmek, ah, ne iyidir;
Uçar ayak, uçar fikir.
Düğün dernek başlar iken,
Alın beni de öğretmen!

58. ZERZAVATÇIDA

Bir gün Ayşeyi annesi zerzavat almağa yolladı. Küçük Ayşe zerzavatçıyı tanıdı. Koşa koşa gitti. Yalnız annesinin ismarladıklarını unutmuştu. Ne alacağını bilmiyor, bakınıp duruyordu.

Kocaman bir patates Ayşeyi böyle düşünceli görünce dedi ki:

— Ucuz ve iyi bir yemek ister misin? Etten vazgeç, unlu yemekleri bırak, koy tencereni ateşe, kaynat beni.

Çocuklar için et iyi değildir. Beni yersen yüzün pembe pembe olur, yanakların tombullaşır.

Öteden ispanak söze karıştı:

— Beni al, beni al. Ben kansız çocukları sevmem, solgun yüz görmeği istemem. İçimde çok çelik var, kan yaparım, beni al.

İnce bir ses lakırdıya karıştı:

— Küçük Ayşe, karnabaharı unutma. Kıyma ile pişirirsen bayıla bayıla yersin.

Havuç kıpkırmızı kesildi:

— Ya ben? Dedi, ben işe yaramaz mıyım? Çocukların barsakları bozulursa onları ben düzeltirim. Yalnız bazı çocuklar nankördürler. İyi oldular mı, gene ağır yemekler, tatlılar yemeğe başlarlar, zavallı havucun yüzüne bakmazlar.

Zerzavatçıda yemişler de vardı. Şimdi armut ile elma yanyana kavga etmeğe başlamışlardı. Elma şöyle öğünüyordu:

— Ben ihtiyarların sızılarına iyi gelirim. Çocuklara da yararım. Beni ister ağacımdan koptuğum

gibi yesinler, ister küldə pişirsinler, bütün yemişler içinde en iyi benim.

Armut bu sözlere güldü. Elma kızdı:

— Armut, sen belki pek tatlısın. Yalnız unutma ki kolay erimezsın, dedi.

Yandaki sütçünün duvarı arkasından bir ses geldi:

— Alık yemişler, sütü unutuyor musunuz? Çocukları benim beslerim. Onların güzel gövdelerinin düğeri benim. Çocuk doğar doğmaz benim elime gelir. Ona dayanıklı kemikler veririm.

Başka bir ses sütün sözünü kesti:

— Süt, ben senin çocuğum, beni unutma. Ağzının tadını bilen beni kahvaltılarda ekmeğın üzerine sürer de yer.

Küçük Ayşe bunları dinledi. Patates, havuç, süt, elma, tereyağı aldı, eve döndü.

59. P APATYELER

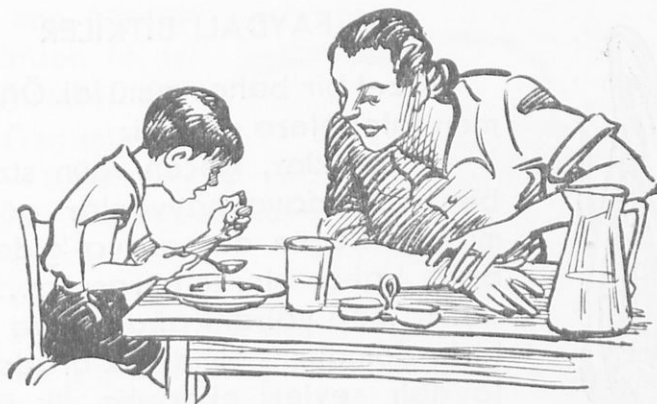

Bahar olsun da görünüz
Nasıl süsler bayırları,
Zümrüt gibi çayırları
Yüze gülen o pek nazlı
Gelin yüzlü, üzüntüsüz
Altın gibi papatyeler.

Tarlalarda hoşâ giden
Sarı, turuncu, pembe, mor,
Bir çok güzel çiçek olur;
Bence güzeldir hepsinden
Güler yüzlü papatyeler,
Altın yüzlü papatyeler.

Yaprakları kıvrır kıvrır;
O da ayrı bir güzellik.
Boy bos, boyun ip incecik;
Hem güzel, hem de nazlıdır
Gelin yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.

Rüzgâr eser bir yana,
Bir bu yana, hep beraber;
Dalga dalga iğilirler;
Ferah verirler insana
Güler yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.

60. YEMEK

Yemek yemeden önce elleri yıkamalı. Yemeği iyice çiğnemeli. Çabuk çabuk yenen yemek zararlıdır. Çünkü iyi erimez. Yemeği iyi eritmek için yalnız çiğnemek de yetiştirmez. Yemekten sonra biraz hareket de ister.

Sofrada pisboğazlık etmemeli. Yemekte karnımızı tıkabasa doldurmak da iyi değildir. Her zaman çok doymadan kalkmalı.

Ağzımızda iyice çiğnediğimiz lokmayı yutarız. Lokmalar boğazımızdan geçer, karnımıza gider. Karın bir torbaya benzer. Hiç boş durmaz, çalışır; içine gelen yemeği öteye, beriye kımıldatır. Bazı sular çıkarır, bunlarla lokmalarımızı yoğurur, yediklerimizi eritir, sonra barsaklara yollar. Barsaklar kıvrım kıvrım bir boruya benzerler. Barsağa başka sular da gelir safra gibi. Bunların hepsi yemeği eritmeğe yararlar. Eriyen yemekler kana karışır, bize kuvvet verir.

61. FAYDALI BİTKİLER

Güzel bir bahar günü idi. Öğretmen talebelere dedi ki:

— Çocuklar, geçen gün sizinle bir issiz [adaya hayvanlar götürmüştük. Bugün da oraya gidelim, bağ, bahçe işleriyle uğraşalım... Adamız hep yabancı ağaçlar ve otlarla doludur... Şimdi biz orada en faydalı şeyleri ekeceğiz. İlk önce neden başlasak? Özer:

— Patatesten başlayalım, dedi. Öğretmen güldü:

— Sen patatesi çok mu seviyorsun?

— Patates çok iyi bir yiyecektir. Yalnız daha faydalı yiyecekler de var.

Erdoğan söze karıştı:

— Buğday değil mi?

Özdemir:

— Buğday şimdi ekilmez. Güzün ekilir, kışın kar altında yatar. Martta da kökleşir. Gelin, mısır ekelim. Mısır ekersek gelecek yıl ekmeksiz kalmayız.

Öğretmen:

— Aferin Özde-

mir, sen toprak işlerinden ne iyi anlıyorsun, dedi.

Özdemir:

— Babam çifçi. Ben de çifçi olacağım, cevabını verdi.

Yıldız:

— Kuru ekmek neye yarar? Bağda yetiştirelim. Bol bol üzüm yeriz...

Öğretmen onada şöyle dedi:

— Onun da sırası var. Önce buğdayla, mısırla karnımızı doyuralım. Yemişleri sonra düşünürüz... Faydalı yiyeceklerden daha ne biliyorsunuz?

Tuğrul, zerbavat dikmek, fasulya, patlıcan, bamyacı, bakla yetiştirmek istiyordu.

Öğretmen onun düşüncesini de çok beğendi, sonra Güner'e sordu:

— Güner, kızım... Sen ne dikeceksin bakayım?

— Ben yemişi çok severim... Şeftali, badem, elma, armut, kiraz ağaçları dikeceğim. Bizim bahçemizde çok yemiş

ağacı var. Şeftalinin, bademin, elmanın çiçekleri de pek güzeldir. Baharda onları da koparırım.

Öğretmen güldü:

— Bak, işte bu olmadı. Her çiçek ileride bir yemiş olacak demektir. Bir dal kopardın mı onun üstünde kaç çiçek varsa o kadar yemiş yok etmiş olursun... Şimdi söyleyin bakalım çocuklar:

Faydalı bitki diye hep böyle yenen şeylere mi deriz?

Kaya cevap verdi:

— Hayır... Çam, gürgen, meşe gibi ağaçların yemişleri yenmez. Onlardan odun ve kereste yapılır... Ev eşyalarımızdan bir çoğunu bu ağaçların kerestesinden yaparız... Sonra kömür olmıyan yerlerde odun yakıp ısınırız.

Öğretmen:

— Kaya, sana soracağım var, dedi. Bana bir iki ağaç bul ki çiçeği de, yemişi de, ağacıda işe yarasin.

Kaya, biraz düşündükten sonra:

— Kestane, ihlamur... Dedi.

— Evet, evet çocuğum... Kestane ile ihlamurun çiçeği kahveden, çaydan daha tatlı, hem de bedene daha faydalıdır... Evlerimizde çay yerine, kahve yerine ihlamur içsek hem bedenimizi koruruz; hem de paramız yabancılara gitmez, kendimize kalır.

Kestane de memleketimizde çok iyi yetişir. Yemişinin tadını hepimiz biliriz. Ağacına gelince, ihlamur gibi onun tahtası da beğeniktir.

Aydın: — Ben de ceviz ağacı dikmek isterim, ceviz ağacı da faydalı değil mi?

— Aferin Aydın! Dikilecek ağaçların en iyisini sen buldun... Ceviz ile zeytin ileride yurdumuz Yunanıstanı para ile dolduracak iki ağaçtır.

62. YILDIZLAR

Baba: — Ne güzel bir yaz akşamı. Gökyüzünde küçük bir bulut yok. Haydi çocuklar, bahçeye çıkalım, yıldızlara bakalım. Siz şimdiye kadar yıldızlara iyice baktınız mı?

Büyük oğul: — Baktım baba... Yıldızların hepsi bir türlü parlamıyor... Kimi büyük, kimi küçük görünüyor. Kiminin ışığı sarı, kimininki menekşe rengi... Bundan başka kırmızı olanlar davar.

Baba: — Şu ağacın üzerinden batıya doğru bakın... Biraz önce güneşin kaybolduğu yerde yüzük taşı gibi parlak bir yıldız görünüyor. O her akşam gün batarken oradan doğar ve çobana sürüsünü ağıla götürmek saatinin geldiğini bildirir. Bunun için adına «Çoban yıldızı» derler.

— Baba, bir de «Demir kazık» diye bir yıldız varmış.

— Evet, size onu da göstereyim. Bu yıldız gecenin her saatinde aynı yerde görünür ve yolunu şaşırın yolcuya ve gemiciye yolunu buldurur. Ona hiç yerini değiştirmedeği, gök yüzünde çakılmış gibi durduğu için «Demir kazık» demişler.

Çocuklarım, açık yaz gecelerinde yıldızlara bakınız. Size yavaş yavaş bunları öğretirim. Kâinatın nehadar güzel, nekadar büyük olduğunu anlarsınız. Bu yıldızlardan bir-çoğu kavriyamıyacağınız kadar büyük güneşlerdir. Yalnız onlar okadar uzaklardadırlar ki bize gökyüzünde birer benek gibi görünüyorlar. Bu sayılmıyacak kadar çok güneşler küremize benzeyen başka dünyaları da aydınlatıyorlardır. O kürelerin bazılarında da sizin gibi babalarile beraber, gökyüzüne bakan minimini çocuklar varmış derler.

63. YAPI OYUNU

—Kardeşim, bak ne
güzel
Bir ev yapacağım, gel
Beraber uğraşalım.
Önce temel kazalım.

—Aman ağabey, sen
de..
Ne demişti geçende
Babam; ev yapılırken
Daha önce her şey-
den

Mühendis plân çizer,
Sonra yapıcı, dülgere,
İşçiler işe başlar.

—Ben mühendis, sen
mimar,

İşte kâğıt kalemim
Plânımı çizeyim.
Haydi sen de oyalan
Olup bitince plân.

Pek çok beklemiye-
lim.

Epeyce büyük evim
Taştan olsun yapısı;
Şurada dır kapısı.

İşte çizdim salonu,
çok süslemeli onu.
Bak karşıda bir oda,
süslü olmalı o da.

Çünkü gelen konuklar
Orada otururlar.
Şu sol yana da iki
Oda yerleştirmeli.

Evin sonunda mutfak
Olsa da biraz ufak
Pek güzel işe yarar,
İçinde bol suyu var.

Şu boş yerde hamam,
Hepsi de oldu tamam;
Çevresi baştan-başa
Bahçe olsun, çok yaşa!

—Bende de hazır her şey,
İşte geldim ağabey . .
Bak neler, neler buldum.
Taş, keremite, kireç, kum ;

Çimento şu çuvalda,
Şu kutu dolu tahta.
Şişeyle su getirdim,
İşimi de bitirdim.

Çapaları alalım,
Temelini kazalım;
Taşları taşırsın sen,
Öteki işler benden.

—Duvarları dolunca
Bahçesi de olunca .
Çatısını çatarız,
Bin altına satarız.

64. ARI İLE SİVRİSİNEK

Bir gün sivrisinek arıya dedi ki :

— Sen, adamlara sokulurken okadar gürültü yapıyorsun ki senden kaçıyorlar, iğnenden korkuyorlar.«Kaşığıyla verir ama sapı ile göz çıkarır». diye bir söz vardır. Sen, balınionlara yediriyorsun ama iğnenle de onları sokuyor, canlarını yapıyorsun.

Ben senin gibi değilim. Sesim çok incedir. Gün-

düzleri saklanır, geceleri dolaçırım. Onların kanlarını emerim.

Arı güldü, dedi ki:

—Ben bütün yaz çalışırım, bal yaparım. Balım tatlıdır. Yiyenlere kuvvet verir. Benim iğnem ağılıdır, fakat bana ilişmiyene dokunmam; bana kötülük etmiyene zarar vermem.

Sen hırsızlar, kötü adamlar gibi gündüz saklanır, gece dolaşırsın. Sesin benimkine benzemez. İnsanlar senden kurtulmak için yataklarına cibinlik kurar, pencerelerine tel geçirirler. Onları uyutmazsın, yazın ay ışığında oturtmazsın. Sonra soktuğun yeri kabartırsın, kaşıdırırsın. Bukadar mı ya? İçin-

de sakladığın hastalığı da onların kanına karıştırırsın. Zavallılar senin yüzünden sıtmaya uğrarlar, verem bile olur, ölürler. Sen kötü bir sineksin. Ben insanların iyiliğine çalışır bir işçiyim.

65. NASIRLI ELLER

Saygıyla öperiz nasırlı eli
Eğer o nasırlar olduysa iş-
ten.

Sayılır ancak çalışıp işliyen;
Öpülmek isteyen el işlemeli.

Nasırlanmasaydı eğer o el-
ler

Aç, çıplak kalırdık yer yü-
zünde biz:

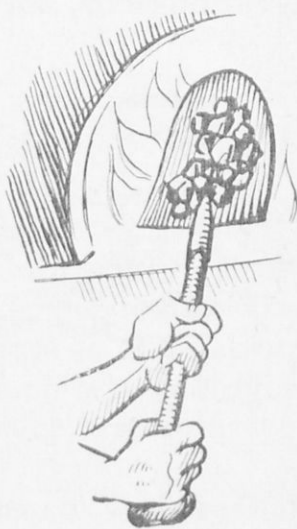
Nasırlı ellerde işlenir, biter
Yiyeceğimizle giyeceğimiz.

Tarlayı süren o, süt sağan
odur,

O yapar ekmeği; yurdu o ko-
rur ;

Karanlık inlerde o külçe arar,
Giyecekler diker, dokuma
dokur.

Eğer insan eli nasırlanmasa
Ne vapur bulurduk, ne şimen-
difer ;

Denizde gezilir, karada sefer
Olurdu bizlere büyük bir ta-
sa.

Saygıyla öperiz nasırlı eli
Yalnız o nasırlar olduysa iş-
ten.

Sayılır ancak çalışıp işliyen
Öpülmek istiyen el işlemeli.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
1. Gün aydın çocuklar	5
2. Doğan tâtili nasıl geçirdi	6
3. Ocul açıldı	9
4. İki çocuk	10
5. İnci	12
6. İraklis	13
7. Papağan	15
8. Demirci	17
9. Balkabağı ve kazalak	18
10. Güz	20
11. Kaplumbağa ile araba beygiri	21
12. Ciftcinin canlı yardımcısı	23
13. Keman	27
14. Peygamberimiz	28
15. Balıkçılar	29
16. Çocukla keçi	30
17. Doğruluk	32
18. Kardan adam	33
19. Tiseas ve Egeon pelagos	35
20. Fotograf	37
21. Kedim	39
22. Cimri bir adamın eşeği	40
23. Saat	41
24. Tilki ile Tavşan	42
25. Ana yüreği	44
26. Yiğit çocuk	46
27. Çam ağacının masalı	48
28. Uray işleri	49
29. Hasan dayı	51
30. Külbastı yiyen at	52

	Sayfe
31. Namaz	54
32. Beyaz ayı	56
33. Ayı ile tilki	57
34. Ayı balığı	59
35. Temizlik	61
36. Sinema	62
37. Özgenlik	64
38. Bir damla suyun öyküsü	66
39. Gemi	68
40. İason ve altın post	69
41. Gökyüzü	71
42. Güneşin ustalıkları	72
43. Sanatlar ve ertbikler	74
44. Faydalı hayvanlar	77
45. Brem mızıkacıları	80
46. Ağaçların kanı	84
47. Kuzu	86
48. Kurban bayramı	87
49. Güneş sağlık getirir	88
50. Karınca yuvası	91
51. Bahar	93
52. Kuşlar	94
53. Yankı	95
54. Tarla	96
55. Bir dilim ekmek	97
56. Ekmek	98
57. Böceklerin düğünü	100
58. Zerzavatçıda	102
59. Papatyeler	104
60. Yemek	105
61. Faydalı bitkiler	106
62. Yıldızlar	109
63. Yapı oyunu	111
64. Arı ile sivrisinek	112
65. Nasırlı eller	114

Βυ kitabın resimleri ressâm N. Kastanakis tarafından yapılmıştır

*Ανάδοχοι έκτυπώσεως : Ι. & Π. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ — Στοά Ἀρακείου

*Ανάδοχος βιβλιοδεσίας : Π. Δ. ΣΑΛΤΑΣ — Ἀσκληπιοῦ 10, Ἀθήναι

0020644183

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

